

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ของแผนการสอนโดยใช้ กระบวนการ เอ ไอ ซี แบบวัดการคิดสร้างสถานการณ์เรื่องปัญหาเศรษฐกิจครอบครัว แบบวัดจากภาพ และคำบรรยายเชิงเหตุผลได้ภาพ แบบแสดงการคิดเกี่ยวกับการแก้ปัญหาเศรษฐกิจครอบครัว ประกอบด้วย

1. นางสาววันทนี จันทรเอี่ยม ผู้อำนวยการโครงการสื่อสารเพื่อป้องกันยาเสพติด
มูลนิธิโลกทัศน์ไทย
2. นางสาวสายสวาท สุคันธวงศ์ ศึกษาานิเทศก์วิชาสังคมศึกษา กรมสามัญศึกษา
เขตการศึกษา 8
3. นางวิไล แสงเหมือนขวัญ ศึกษาานิเทศก์ฝ่ายนิเทศงานสนับสนุนการสอน
กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 8
4. นายเสียง ทิพรส ครูใหญ่โรงเรียนเฉลิมรัชวิทยาคม
อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
5. นางปรางค์ ทิพรส หัวหน้าฝ่ายวิชาการโรงเรียนเฉลิมรัชวิทยาคม
อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ภาคผนวก ข.

(สำเนา)

ที่ ทม 0610(12)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
239 ถนนห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50200

17 มกราคม 2543

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ
เรียน

ด้วย ว่าที่ร้อยโทอนุพงศ์ ศรีวงศ์คำ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้รับอนุมัติให้ทำวิจัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร ในหัวข้อ เรื่อง “การ
ใช้กระบวนการ เอไอซี ในการคิดเรื่องปัญหาเศรษฐกิจครอบครัวของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนเฉลิมรัชวิทยาคม อำเภอสามเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน” โดยมี รองศาสตราจารย์พนิดา สันสุวรรณ .รอง
ศาสตราจารย์พัฒนา จันทนา และ รองศาสตราจารย์อุเทน ปัญญา เป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

นักศึกษาที่มีความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์จาก เป็น
ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือและข้อเสนอแนะในการทำการศึกษาวิจัย

คณะกรรมการที่ปรึกษาได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นข้าราชการใน
หน่วยงานของท่าน เป็นผู้เหมาะสมที่จะให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะในการวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ ดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาอนุญาตให้เป็นผู้เชี่ยวชาญใน
การตรวจสอบเครื่องมืองานวิจัยครั้งนี้ด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.รัชนิกร ทองสุขดี)

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชามัธยมศึกษา

โทร (053) 944223

โทรสาร (053) 221283

ภาคผนวก ก.

(สำเนา)

ที่ ทม 0610(12)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
239 ถนนห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50202

7 กุมภาพันธ์ 2543

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือ
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยกุ่ม

ด้วย ว่าที่ร้อยโทอนุพงษ์ ศรีวงศ์คำ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้รับอนุมัติให้ทำวิจัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร ในหัวข้อ เรื่อง “การใช้กระบวนการ เอไอซี ในการคิดเรื่องปัญหาเศรษฐกิจครอบครัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเฉลิมรัชวิทยาคม อำเภอสมเด็จ จังหวัดมุกดาหาร” โดยมี รองศาสตราจารย์พนิดา สิ้นสุวรรณ . รองศาสตราจารย์พัฒนา จันทนา และ รองศาสตราจารย์อุเทน ปัญญา เป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

นักศึกษามีความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือโดยใช้แผนการสอนโดย กระบวนการ เอไอซี . แบบวัดการคิดตัดสินใจเรื่องปัญหาเศรษฐกิจครอบครัว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 . แบบวัดจากภาพและคำบรรยายเชิงเหตุผลได้ภาพ และ แบบแสดงการคิดเกี่ยวกับการแก้ปัญหาเศรษฐกิจครอบครัว เป็นจำนวนเวลา 15 คาบ คาบละ 50 นาที โดยนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์จะเดินทางมาทดลองเครื่องมือด้วยตนเอง

คณะอาจารย์ที่ปรึกษาได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การทดลองเครื่องมือเพื่อการศึกษาครั้งนี้ จะช่วยให้ได้เครื่องมือที่ดีที่จะทำให้งานวิจัยมีความเหมาะสมมากขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างเสริมองค์ความรู้ทางการศึกษาโดยรวม

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และ โปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ หรือให้ความสะดวกแก่นักศึกษาตามที่เห็นสมควร ขอขอบคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร. รัชนิกร ทองสุคติ)

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาคผนวก ง.

แผนการสอนโดยใช้กระบวนการ AIC

แผนการสอนที่ 1

เรื่อง ปัญหาการผลิตของครอบครัว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วิชาเศรษฐศาสตร์ครอบครัว ส032

จำนวน 4 คาบ (2 ตอนๆ ละ 2 คาบ)

ตอนที่ 1 ตั้งแต่ชั้นตอนที่ 1 - 4

ตอนที่ 2 ตั้งแต่ชั้นตอนที่ 5 - 6

สาระสำคัญ

การผลิตภายในครอบครัวของประชากรในจังหวัดแม่ฮ่องสอนส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม ที่สำคัญคือ การเพาะปลูก การปศุสัตว์ และการจับปลา ปัญหาการผลิตของครอบครัวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่สำคัญคือ ด้านแรงงาน ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้มีการขยายตัวทางด้านธุรกิจบริการท่องเที่ยว พาณิชยกรรมและโรงงานอุตสาหกรรม จึงก่อให้เกิดการย้ายแรงงานจากภาคเกษตรกรรมสู่ภาคพาณิชยกรรม และโรงงานอุตสาหกรรม แรงงานเหล่านี้จะเข้าไปเป็นลูกจ้างตามร้านค้า ร้านอาหาร โรงแรม และบริการการท่องเที่ยว เมื่อขาดแรงงานในภาคเกษตรกรรม รวมทั้งผู้ที่ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมโดยตรงยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการผลิตพืชผลให้มีประสิทธิภาพ เช่น วิธีการเพาะปลูก การคัดเลือกพันธุ์ การทำนุบำรุง และการป้องกัน สิ่งเหล่านี้จึงส่งผลให้ผลผลิตทางด้านเกษตรกรรมภายในครัวเรือนของจังหวัดแม่ฮ่องสอนไม่มีคุณภาพและไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายความหมายของการผลิต ปัจจัยในการผลิต และปัญหามูลฐานทางเศรษฐกิจของจังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการผลิต ปัจจัยในการผลิต และสถาบันทางการผลิต และการบริการ

3. เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายการใช้แรงงานภายในครอบครัว โดยให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการระดมความคิดต่องานด้วยกัน

เนื้อหา

การผลิตตามความหมายทั่ว ๆ ไป หมายถึง ทำให้เกิดมีขึ้น ทำให้มีขึ้นโดยแรงงาน หรือ เครื่องจักร

การผลิตตามความหมายทางเศรษฐศาสตร์ หมายถึง การกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการของคนเรา

การผลิตมีความจำเป็นในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ เพราะเป็นการนำทรัพยากรที่มีอยู่ตามธรรมชาติมาผลิตเป็นสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อมนุษย์ ประชากรในจังหวัดแม่ฮ่องสอนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่สำคัญมีดังนี้

1. การเพาะปลูก พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ประกอบด้วย ข้าว กระเทียม ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ข้าวโพด กล้วย

2. การปศุสัตว์ โดยทั่วไปการเลี้ยงสัตว์ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน จะเป็นการเลี้ยงสัตว์ในระดับครอบครัวหรือเลี้ยงไว้ใช้งานหรือบริโภค ส่วนที่เหลือจากการบริโภคจะแบ่งขายบ้าง การเลี้ยงสัตว์ส่วนมากจะเป็นการให้หากินเองตามธรรมชาติ คือ เลี้ยงแบบปล่อย ดังนั้นการเจริญเติบโตของสัตว์ที่เลี้ยงจึงช้าและขาดการควบคุมโรค

3. การประมง จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีแม่น้ำที่สำคัญด้านการประมง 3 สาย คือ แม่น้ำปาย แม่น้ำยวม แม่น้ำสะเมค นอกจากราษฎรจะใช้น้ำเพื่อการเกษตร การอุปโภคบริโภคแล้ว ยังเป็นแหล่งทำการประมงของราษฎรอีกด้วย

นอกจากนี้ยังได้สัตว์น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติที่เกิดจากการก่อสร้างของกรมชลประทาน แหล่งน้ำของโครงการสร้างงานในชนบท (กสข) และทำนบปลาโดยได้รับการส่งเสริมให้เกษตรกรขุดบ่อเลี้ยงปลา และสนับสนุนการเลี้ยงปลาสำหรับแหล่งน้ำนอกเหนือจากแหล่งน้ำ ธรรมชาติที่เป็นแหล่งประมงของจังหวัด ส่วนปลาที่จับได้และมีมูลค่าสูงสุด คือ ปลาช่อน ปลาดุก ปลานิล ปลาตะเพียน

การผลิตตามความหมายทางเศรษฐศาสตร์ต้องพิจารณาถึงปัญหาต่อไปนี้

1. จะผลิตอะไร จำนวนเท่าใด
2. จะผลิตขึ้นอย่างไร

3. จะผลิตเพื่อใคร

การผลิตที่เป็นอาชีพดั้งเดิมของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้แก่ การจับปลา เกษตรกรรม และการเลี้ยงสัตว์

ต่อมาเมื่อจังหวัดแม่ฮ่องสอนเจริญก้าวหน้าขึ้น ความต้องการสินค้าและบริการมีมากขึ้น จึงเกิดอาชีพต่าง ๆ มากขึ้นเพื่อสนองความต้องการของคน เช่น อาชีพช่างตัดผม ตัดเสื้อ เสริมสวย ช่อมักรยาน ฯลฯ

ปัจจัยในการผลิตขั้นต้นแบ่งออกเป็น 4 ชนิด คือ

1. ที่ดิน ทำอย่างไรจึงจะใช้ที่ดินที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์มากที่สุด
2. แรงงาน สินค้าและบริการต่าง ๆ ถ้าขาดแรงงานของมนุษย์แล้ว สินค้าและบริการต่าง ๆ จะมีขึ้นไม่ได้
3. ทุน ในแง่ของปัจจัยการผลิต ทุน หมายถึง เครื่องจักร เครื่องมือที่ใช้ในการผลิต สินค้าและบริการ
4. ผู้ประกอบการ หมายถึง ผู้นำเอาทรัพยากรธรรมชาติ แรงงาน และทุนมาประกอบการผลิตสินค้าและบริการ

การผลิตในจังหวัดแม่ฮ่องสอน แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. การผลิตขั้นปฐมหรือการผลิตขั้นต้น การผลิตขั้นปฐมนี้ไม่ต้องลงทุนมากมาย และไม่มีกรรมวิธีการผลิตที่ซับซ้อน เช่น การประกอบอาชีพเกษตรกรรม การทำป่าไม้ การจับปลา เป็นต้น
2. การผลิตขั้นมัธยมหรือการผลิตขั้นที่สอง เป็นการผลิตที่มีกรรมวิธียุ่งยากขึ้นต้องอาศัยเครื่องจักรเข้าช่วย ต้องมีโรงงาน ต้องมีการนำเอาผลผลิตหลาย ๆ อย่างมาผสมผสานกัน เช่น การตัดเย็บเสื้อผ้า การทำกระเป๋ เป็นต้น

3. การผลิตขั้นอุดมหรือการผลิตขั้นที่สาม เป็นการให้บริการด้านการขนส่งและด้านการตลาด เพื่อนำผลผลิตที่เกิดขึ้นทั้งในขั้นปฐมและขั้นมัธยม ส่งไปให้ถึงมือผู้บริโภคโดยอาศัยการขนส่งทั้งทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ โดยมีพ่อค้าคนกลาง พ่อค้าปลีก พ่อค้าส่งนำส่งไปยังมือ ผู้บริโภค

กิจกรรมการผลิตในระดับครอบครัว หมายถึง การใช้ทรัพยากรของครอบครัว ได้แก่ กำลังแรงงานของสมาชิกในครัวเรือน เงินทุนที่กำลังเก็บออมไว้ สิ่งของเครื่องใช้ในครอบครัว รวมทั้งเวลาว่างที่มีอยู่นำมาดำเนินกิจกรรมการผลิตในครอบครัวเพื่อเป็นการหารายได้เพิ่มเติมให้กับครอบครัว

ปัญหาการผลิตของครอบครัวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีผลต่อปริมาณความต้องการทางด้านแรงงานที่ใช้ในภาคเกษตรกรรม มีการย้ายแรงงานจากภาคเกษตรกรรมไปสู่ภาคพาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรม ก่อให้เกิดปัญหาแรงงานอพยพและแรงงานที่ผิดกฎหมายที่อพยพมาจากประเทศเพื่อนบ้านด้วย แรงงานที่เข้ามาส่วนใหญ่จะไม่มีคุณภาพ เป็นแรงงานที่ขาดทักษะ ส่วนใหญ่จะเข้ามาเป็นลูกจ้างตามร้านค้า ร้านอาหาร โรงแรม และกิจการการท่องเที่ยว และจากสภาพภูมิประเทศของจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่เป็นเทือกเขาสูงสลับซับซ้อน มีพื้นที่ถือครองเพื่อการเกษตรเพียงร้อยละ 2 ของพื้นที่ทั้งหมด ทำให้มีข้อจำกัดด้านขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตรต่ำ โอกาสที่จะขยายพื้นที่ทางการเกษตรจึงเป็นไปได้ยาก ประกอบกับเกษตรกรยังคงยึดถือกิจกรรมการเกษตรแบบดั้งเดิมและขาดความรู้ทางการเกษตรที่ทันสมัย ผลผลิตที่ได้จึงไม่มีคุณภาพ ไม่เป็นที่ต้องการของตลาดในเชิงอุตสาหกรรมมากนัก อีกทั้งผลผลิตที่ได้บางปีไม่แน่นอนจึงขาดตลาดรับซื้อที่มีศักยภาพที่จะช่วยพยุงราคาผลผลิตได้ ทำให้เกษตรกรถูกพ่อค้าคนกลางกดราคาเสมอ ๆ

การผลิตสินค้าและบริการใด ๆ ต้องดูความต้องการของผู้บริโภค เพราะถ้าผลิตสิ่งที่ไม่มีความต้องการสินค้าและบริการที่ผลิตขึ้นมานี้จะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจแต่อย่างใด

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูสนทนากับนักเรียนเพื่อสร้างความคุ้นเคยให้เกิดขึ้นกับกลุ่มนักเรียน เกี่ยวกับปัญหาการผลิตมีความจำเป็นในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ เพราะการนำทรัพยากรที่มีอยู่ตามธรรมชาติมาผลิตเป็นสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมมนุษย์ เช่น การนำก๊าซที่มีอยู่ตามธรรมชาติมาผลิตเป็นพลังงานเชื้อเพลิง ใช้หุงต้ม การนำน้ำตามแม่น้ำลำคลองมาผลิตเป็นน้ำประปาให้ประชาชนที่อยู่ห่างไกลจากแม่น้ำลำคลองได้มีน้ำไว้ใช้บริโภค การนำไม้ที่มีอยู่ตามธรรมชาติมาผลิตเป็นเครื่องใช้ต่าง ๆ ฯลฯ สำหรับการนำทรัพยากรที่มีอยู่ตามธรรมชาติมาผลิตเป็นสิ่งต่าง ๆ ใช้ในครัวเรือนนี้ มนุษย์เราได้ถือปฏิบัติกันมาตั้งแต่สมัยโบราณแล้ว เช่น นำไม้มาสร้างเป็นที่อยู่อาศัย เศษไม้ที่เหลือจากการสร้างที่อยู่อาศัยก็แปรสภาพมาเป็นถ่านนำมาหุงหาอาหาร เพราะสมัยโบราณยังไม่มีก๊าซหุงหาอาหาร ยังไม่มีเตาไฟฟ้า ส่วนการใช้แรงงานที่มีอยู่ภายในครอบครัวก็เป็นแบบง่าย ๆ เช่น สามีมีหน้าที่หาเลี้ยงครอบครัว ภรรยาทำงานบ้านดูแลลูกและหุงหาอาหาร ซักผ้า กวาดบ้าน ในสมัยโบราณจึงไม่มีผู้ช่วยแม่บ้าน ไม่มีสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ซึ่งต่างกับปัจจุบัน สามีและภรรยา ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ส่วน ลูก ๆ ไป

โรงเรียน จึงต้องมีผู้ช่วยแม่บ้าน ถ้าครอบครัวใดมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีพอไม่สามารถที่จะจัดหาผู้ช่วย แม่บ้านได้ สมาชิกในบ้านทุกคนต้องช่วยกันทำงาน พ่อทำความสะอาดบ้าน แม่จัดเตรียมอาหาร ลูก ๆ โตพอที่จะช่วยงานบ้านได้ พ่อแม่ก็มอบหมายงานเล็ก ๆ น้อย ๆ ให้ทำเพื่อฝึกให้เด็กเป็นผู้มีความรับผิดชอบ และฝึกการใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ และถ้าหากบ้านมีที่ดินเหลือเพียงพอ พ่อแม่อาจฝึกให้ลูก ๆ ช่วยกันทำสวนครัว ปลูกผัก พริก มะเขือ รดน้ำ พรวนดินในยามว่าง จะช่วยฝึกให้ลูก ๆ ได้ทำงานร่วมกัน เป็นการสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นภายในครอบครัว (5 นาที)

2. ให้นักเรียนทุกคนศึกษาเนื้อหา เรื่องการผลิตของครอบครัวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน (15 นาที)

ขั้นตอนกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 1 การฝึกวาดภาพจากความคิด

3. ให้นักเรียนแต่ละคนวาดภาพที่บ่งบอกถึงสัญลักษณ์การผลิตและรายได้ภายในครอบครัวของตนเองลงในกระดาษขนาด เอ 4 (15 นาที)

3.1 ให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มวาดภาพที่บ่งบอกถึงสัญลักษณ์การผลิตภายในครอบครัวของตนเองลงในกระดาษขนาด เอ 4 เช่น บางคนครอบครัวประกอบอาชีพ “ปลูกข้าว” ก็ให้ วาดภาพ หอ้งทุ่งนาลงไป บางคนครอบครัวปลูก “ฟักทอง” ไว้จำหน่าย ก็ให้ วาดภาพ ฟักทองลงไป เป็นต้น (โดยใช้เวลาในช่วงนี้ 10-15 นาที)

3.2 สุ่มนักเรียนประมาณ 5 – 7 คน นำเสนอภาพผลผลิตหรือรายได้ภายในครอบครัว พร้อมทั้งอธิบายการผลิตและผลผลิตที่ได้รับซึ่งทำรายได้ให้กับครอบครัว (ใช้เวลาประมาณ 15-20 นาที)

3.3 ให้นักเรียนที่มาจากครอบครัวทำการผลิต/รายได้ เหมือนกัน รวมกลุ่มกัน จำนวนกลุ่ม นั้นเป็นไปตามประเภทของผลผลิต

3.4 ให้แต่ละกลุ่มติดภาพของสมาชิกตามกลุ่มของตนที่เตรียมไว้ในห้อง เช่น ที่มุมห้อง ที่กระดาน ที่ป้ายนิเทศ ที่ฝาผนังห้อง เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างความซาบซึ้ง (Appreciation)

4. ครูดำเนินการสอนโดยใช้กระบวนการ AIC ที่ใช้อักษรย่อว่า A คือ Appreciation ซึ่งมีความหมายว่าสมาชิกในกลุ่มย่อยแต่ละคนจะต้องเคารพและมองเห็นคุณค่าในความคิดเห็นของ คนอื่น โดยมีกติกาว่าห้ามวิพากษ์วิจารณ์ สิ่งที่คนอื่นให้ความเห็น กติกาตรงนี้จะปลดเปลื้อง ความกลัว หรือ ภัยาคติ ทั้งนี้เพราะโดยธรรมชาติบุคคลทั่วไปย่อมมีความสัมพันธ์ไม่เท่าเทียมกัน ด้วย วัย วุฒิ ตำแหน่ง ระดับชั้น วรรณะ อำนาจ หากมีการวิพากษ์วิจารณ์ในขั้นนี้ จะทำให้สมาชิกเกิดความกลัว ไม่กล้า แสดงออกซึ่งความคิด/จินตนาการ ในทางตรงกันข้ามหากไม่มีผู้วิพากษ์วิจารณ์ แต่เป็นการยอมรับ และ เห็นคุณค่าของสิ่งที่แสดงออก ย่อมก่อให้เกิดอิสรภาพ/หลุดออกจากความบีบคั้น เป็นความสุข มีมิตรไมตรีและมีความรัก เกิดพลังสร้างสรรค์ สิ่ง que ทุกคนพูดแล้ววาดออกมาเป็นภาพ เมื่อนำมาร้อยเรียงเป็นคำพูดนั้นเป็นการสะท้อนภาพของปัญหาที่แท้จริงร่วมกัน

4.1 ให้นักเรียนทุกคนภายในกลุ่มวาดภาพที่บอกถึง สภาพปัญหาของ การผลิตและรายได้ ในครอบครัวของตนเอง จากสถานการณ์ที่เป็นจริงในชุมชน/หรือในโรงเรียนแห่งนี้ ลงในกระดาษ ขนาด เอ 4 ตามความคิดของตนเอง (ใช้เวลา 10 นาที)

4.2 ให้นักเรียนทุกคนเสนอภาพของตนเองภายในกลุ่ม พร้อมทั้งอธิบายภาพประกอบให้ กระจำ เวลากลุ่มละ 10 นาที

4.3 ให้แต่ละกลุ่มแสดงภาพปัญหาของการผลิต/รายได้ในครอบครัวของสมาชิกทุกคน ตามมุมของกลุ่ม แต่ละกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนทั้งห้องได้พิจารณาร่วมกัน

ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างปฏิสัมพันธ์ หรืออิทธิพลระหว่างกัน (Influence หรือ Interaction)

5. ครูให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มย่อย มีอิสรภาพเต็มที่ในการจินตนาการในการวาดภาพที่สะท้อนถึงสถานการณ์/สภาพปัญหาได้เต็มที่ แต่ในความเป็นจริงนั้นแต่ละคน แต่ละกลุ่มย่อมมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และมีมุมมองที่หลากหลาย ซึ่งอาจเป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อถึงกัน และกัน (Influence) ทั้งทางบวกและทางลบ

ในช่วงนี้เป็นการทำงานของสมาชิกในกลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ ด้วยความร่วมมือกันภายใต้ข้อจำกัด ก็จะทำให้อิทธิพลที่มีต่อกันนั้นนำไปสู่การสร้างสรรค์ ทั้งนี้เพราะสมาชิกทุกคนผ่านขั้นตอนของ A หรือ Appreciation คือการเห็นคุณค่าของระบบทั้งหมดมาก่อน จึงมีพลังมากในการคิดร่วมกัน

ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายทุกคนจะรู้ว่าต้องการทำอะไร ไม่ต้องการทำอะไร และสิ่งที่พูดออกไปอย่างเปิดเผยได้กลายเป็นพันธะทางสังคมไปแล้ว

5.1 ให้ทุกกลุ่มเลือกประธาน เลขานุการ กรรมการ โดยทำหน้าที่ตามการทำงานของกลุ่ม

5.2 ให้ผู้นำกลุ่มทำหน้าที่ประสานความคิด และจินตนาการจากภาพของสมาชิกทุกภาพ มาบูรณาการ (Integrate) ให้เป็นภาพเดียวที่แสดงถึง ปัญหาการผลิต/รายได้ในครอบครัว โดยวาดลงใน กระดาษปรีฟเพียงแผ่นเดียว (15 นาที)

5.3 ให้ทุกกลุ่มเสนอภาพจากข้อ 5.2 พร้อมทั้งให้เหตุผลและอธิบายเกี่ยวกับภาพให้ ชัดเจน (ใช้เวลากลุ่มละ 5 นาที)

5.4 ดึงภาพที่วาดลงในกระดาษกราฟของทุกกลุ่ม ไว้ที่มุมห้อง กระดาน ป้ายนิเทศ
ขั้นตอนที่ 4 การสร้างภาพแห่งความหวัง

6. ให้นักเรียนแต่ละคนภายในกลุ่มเขียนภาพหรือจินตนาการถึงภาพเขียนที่ปรารถนาหรือ สภาพ/สถานการณ์ การผลิตในครอบครัว ที่ต้องการให้เกิดขึ้น (10 นาที)

6.1 นักเรียนแต่ละคนเขียนภาพถึงการผลิต/รายได้ ในครอบครัวของตนเองตามที่นักเรียน ต้องการให้เกิดขึ้นหรือให้เป็นไปได้

6.2 ให้นักเรียนเสนอภาพของตนเองให้สมาชิกภายในกลุ่มพิจารณาภาพพร้อมทั้งแสดง ความคิดเห็นประกอบภาพ (10 นาที)

6.3 นำภาพของสมาชิกทุกคนแต่ละกลุ่มติดฝาผนัง กระดาน ป้ายนิเทศ หรือตามมุมห้อง

6.4 ให้นักเรียนแต่ละคนเขียนแนวทางปฏิบัติไปสู่สภาพแห่งความหวังหรือความต้องการ ของนักเรียนแต่ละคนภายในกลุ่ม (10 นาที)

ขั้นตอนที่ 5 การไปสู่สภาพแห่งความหวัง

7. เมื่อได้ภาพเขียนที่ปรารถนา (ภาพแห่งความหวัง) หรือสถานการณ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้น แล้ว ครูดำเนินการสอนโดยใช้กระบวนการ AIC ต่อไปดังนี้

7.1 แจกกระดาษขนาด ครึ่งหนึ่งของเอ 4 ให้กับนักเรียน ทุกคน ทุกกลุ่ม

7.2 ให้นักเรียนเขียนวิธีการ (เขียนเป็นข้อความ) ที่จะทำให้ภาพ การแก้ปัญหา การผลิต ในครอบครัว นั้นเป็นความจริงขึ้นมา โดยมีหลักการเช่นเดิมคือไม่พยายามชี้ผิด ชี้ถูก หรือวิพากษ์วิจารณ์ แต่จะยอมรับวิธีการนำเสนอทั้งหมดโดยการให้คุณค่าต่อสิ่งที่นักเรียนเสนอมา ทั้งหมด (คนหนึ่งอาจเขียนได้หลายแผ่น ไม่จำกัด)

7.3 ติดกระดาษบัตรคำ หรือข้อเสนอทั้งหมดที่ได้บนกระดานหน้าห้อง โดยแบ่งเป็นหมวดหมู่ว่าเป็นวิธีการแก้ปัญหาในเชิงรูปธรรมและนามธรรมอย่างชัดเจน เพื่อให้วิเคราะห์ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น (ใช้เวลาประมาณ 10 นาที)

ขั้นสรุป

ขั้นตอนที่ 6 การควบคุมไปสู่การกระทำ

8. จากการทำงานในขั้นตอนที่ 5 จะได้แนวทางและวิธีการดำเนินงานร่วมกัน เพื่อ การแก้ไข ปัญหา การผลิตในครอบครัว แล้วให้

8.1 นักเรียนทุกคนในกลุ่มย่อย ทุกกลุ่ม จะเฝ้ามองและติดตามการปฏิบัติโดยอัตโนมัติ เพราะทั้งหมดเป็นความคิดเห็นของสมาชิกทั้งหมดทุกคนที่มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันในการปฏิบัติที่จะเกิดขึ้น อันจะเป็นพลังพอที่จะปรับปรุง เปลี่ยนแปลงโดยสมาชิกทั้งหมดของกลุ่ม จึงเกิดการติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติ (Control) หรือ เกิด C ขึ้นจากการมีทักษะในการเจรจาต่อรอง และการทำงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน

9. ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้ (ใช้เวลาประมาณ 35 นาที)

10. ครูเฉลยแบบฝึกหัดพร้อมกับนักเรียน (10 นาที)

สื่อการเรียนการสอน

1. กระดาษเปล่าขนาด เอ 4 จำนวน 80 แผ่น หรือ 1 รีม
2. กระดาษปรีฟ ขนาดโปสเตอร์ จำนวน 4 แผ่น + 1 แผ่น รวม 5 แผ่น
3. สีมจิกเส้นใหญ่สีต่าง ๆ ทุกคน ทุกกลุ่ม จำนวน 40 แท่ง (แจกนักเรียนคนละ 1 แท่ง)
4. สก็อตเทป หรือวัสดุ สำหรับติดภาพบนกระดาน (แม้จะได้ภาพที่ไม่สวยงามนักก็ไม่ควรวิพากษ์วิจารณ์ จงให้คุณค่า/ยอมรับกับทุกคนที่ได้แสดงออก)

การวัดและประเมินผล

1. การสังเกต

- ความสนใจในการมีส่วนร่วมต่อการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ AIC
- การร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ AIC
- การนำเสนอภาพ

- การทำงานเป็นกลุ่ม

2. การตรวจผลงาน

- ภาพในกระดาศ เอ 4 , ครึ่งหนึ่งของ เอ 4
- ภาพจากการบูรณาการ (Integrate) ในกระดาศบริฟขนาดโปสเตอร์
- แบบฝึกหัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้

แบบฝึกหัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ที่ 1 เพื่อให้นักเรียนอธิบายความหมายของการผลิต และปัญหามูลฐานทางเศรษฐกิจของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

1. ให้นักเรียนเติมคำหรือข้อความในช่องว่างให้ได้ความสมบูรณ์และถูกต้อง

1. การผลิตตามความหมายทางเศรษฐศาสตร์ หมายถึง การกระทำให้สิ่งหนึ่งสิ่งใดขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการของคนเรา
2. ผลิตผลในท้องถิ่นของนักเรียนมีอะไรบ้าง ฟักทอง มะเขือเทศ พริก ข้าวโพด กระเทียม กระหล่ำปลี เป็นต้น
3. ชาวบ้านกองก้อยปลูกฟักทองแล้วนำออกจำหน่ายในทางเศรษฐศาสตร์ ถือว่าฟักทองเป็นพืชเศรษฐกิจของหมู่บ้านกองก้อย
4. การผลิตมีความจำเป็นต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ เพราะได้มีการนำเอา ทรัพยากรในท้องถิ่นมา ประยุกต์ใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม

2. ปัญหามูลฐานทางเศรษฐกิจในจังหวัดแม่ฮ่องสอนประกอบด้วยอะไรบ้าง

1. อุทกภัย วาตภัย
2. การคมนาคมขนส่งไม่สะดวก และอยู่ห่างไกลความเจริญ
3. ผลผลิตราคาตกต่ำ

3. สาเหตุสำคัญของปัญหาการผลิตของครอบครัวในชุมชนของนักเรียนคืออะไรบ้าง

1. เกษตรกรไม่มีทุนในการซื้อปุ๋ย และส่วนใหญ่มีฐานะยากจน
2. พืชผลทางการเกษตรเสียหายง่าย
3. ภูมิประเทศเป็นภูเขาสูง

จุดประสงค์ที่ 2 เพื่อให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการผลิต ปัจจัยในการผลิต และสถาบันทางการผลิตและการบริการ

4. ให้นักเรียนพิจารณาว่าการผลิตต่อไปนี้ เป็นการผลิตขั้นปฐมภูมิ ขั้นมัธยม หรือขั้นอุตสาหกรรม

ลักษณะของการผลิต	ประเภทของการผลิต
1. การทำไร่ฟักทอง	ขั้นปฐมภูมิ
2. การจับปลาในลุ่มน้ำสาละวิน	ขั้นปฐมภูมิ
3. การเลี้ยงปลาดุก	ขั้นปฐมภูมิ
4. รับจ้างปลูกผักกาดขาว	ขั้นอุตสาหกรรม
5. โรงสีข้าวในหมู่บ้าน	ขั้นมัธยม
6. มอเตอร์ไซด์รับจ้าง	ขั้นอุตสาหกรรม

5. ให้นักเรียนยกตัวอย่างชื่อสถาบันการผลิตและบริการต่อไปนี้ มากลุ่มละอย่างน้อย 3 ชื่อ (ขั้นตอนที่ 5 ของกระบวนการ เอ-ไอ-ซี การไปสู่สภาพแห่งความหวัง)

1. กิจการเจ้าของคนเดียว ร้านขายอาหาร ร้านซ่อมจักรยานยนต์ ร้านขายเสื้อผ้า ร้านเสริมสวย ร้านขายของชำ
2. บริษัทจำกัด บริษัทนิคมพานิช จำกัด บริษัทสหพานิช จำกัด บริษัทโอสดสภา จำกัด
3. สหกรณ์ สหกรณ์ร้านค้าโรงเรียนเฉลิมรัชวิทยาคม สหกรณ์การเกษตรหมู่บ้านกอกก้อย สหกรณ์ออมทรัพย์ครูจังหวัดแม่ฮ่องสอน
4. รัฐวิสาหกิจ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การประปานครหลวง องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

จุดประสงค์ที่ 3 เพื่อให้นักเรียนอธิบายการใช้แรงงานภายในครอบครัว โดยให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการระดมความคิดต่องานด้วยกัน (ขั้นตอนที่ 6 ของกระบวนการ เอ-ไอ-ซี การควบคุมไปสู่การกระทำ)

4. ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. การใช้แรงงานในครอบครัว ถือเป็นการผลิตหรือไม่ เพราะเหตุใด

เป็นเพราะจะได้ช่วยกันประกอบกิจกรรมการผลิตภายในครัวเรือน เช่น การทำไร่ การทำสวน การปลูกมะเขือเทศ เพื่อจะได้นำไปขายในตลาดเป็นค่าใช้จ่ายของสมาชิกในครัวเรือนการผลิตในความหมายทางเศรษฐศาสตร์จึงกินความหมายกว้างที่รวมไปถึงแรงงานหรือทรัพยากรกำลังคน แรงงานจะทำงานได้ผลดีมาน้อยเพียงไรนั้นก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้าน คือ สุขภาพอนามัยของผู้ทำงาน การได้รับการศึกษาอบรม ความชำนาญ ความเฉลียวฉลาด การได้รับสวัสดิการ ความมั่นคงและความคาดหวังทางด้านจิตใจ ด้วย

2. การที่สมาชิกในครอบครัวช่วยกันผลิตสิ่งของขึ้นใช้เอง ก่อให้เกิดผลทางเศรษฐกิจอย่างไรจงอธิบาย

ก่อให้เกิดรายได้ภายในครอบครัว เป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เป็นการหารายได้มาช่วยเหลือครอบครัว อีกทั้งกิจกรรมทางเศรษฐกิจในครัวเรือนยังช่วยสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจของท้องถิ่นและของประเทศเพราะถ้าสมาชิกในครัวเรือนทำงานที่ให้ประโยชน์ต่อการผลิตโดยตรง เช่น ภาควิชาเกษตร อุตสาหกรรม หัตถกรรม การค้าขาย และการบริการต่าง ๆ ด้วยความขยันขันแข็งหมั่นปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพ ประหยัด และให้ผลผลิตสูงแล้วก็จะยังมีส่วนช่วยให้เศรษฐกิจส่วนรวมเจริญเติบโตเป็นประโยชน์ต่อคนทั้งประเทศมากขึ้น

แผนการสอนที่ 2

เรื่อง ปัญหาการบริโภคของครอบครัว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วิชาเศรษฐศาสตร์ครอบครัว
ส032

จำนวน 4 คาบ (2 ตอน ๆ ละ 2 คาบ)

ตอนที่ 1 ตั้งแต่ขั้นตอนที่ 1 - 4

ตอนที่ 2 ตั้งแต่ขั้นตอนที่ 5 - 6

สาระสำคัญ

การบริโภคเป็นส่วนหนึ่งของการใช้จ่ายทั้งหมดของครอบครัวและระบบเศรษฐกิจของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการที่มีอยู่จำนวนมากมาย ซึ่งแตกต่างกันทั้งในด้านราคา คุณภาพ และลักษณะของการใช้งาน ผู้บริโภคจะต้องมีทัศนคติและค่านิยมที่ถูกต้องในการบริโภคจึงจะสามารถเลือกบริโภคสินค้าและบริการได้อย่างเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในขณะนั้น ทั้งนี้ จะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบและถี่ถ้วน โดยคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ อันได้แก่ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภค มีหลักทั่วๆ ไปที่ดีในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการ มีแนวทางหรือข้อมูลความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสินค้าและบริการ ซึ่งจะทำให้การเลือกซื้อสินค้าและบริการนั้นเป็นไปอย่างประหยัด คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้ผู้บริโภคยังได้รับความพึงพอใจมากที่สุดอีกด้วย

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนบอกความหมายของการบริโภคภายในครัวเรือนในจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถบริโภคสิ่งที่มีประโยชน์ต่อร่างกายได้
3. เพื่อให้นักเรียนรู้วิธีการจัดทรัพยากรที่มีอยู่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนมาผลิตเป็นสินค้าอุปโภคบริโภคได้
4. เพื่อให้นักเรียนเลือกบริโภคสินค้าและสิ่งของที่เหมาะสมกับฐานะทางเศรษฐกิจได้

เนื้อหา

1. การบริโภคในทางเศรษฐศาสตร์ หมายถึง การกินหรือการใช้สินค้าและบริการ เพื่อ

สนองความต้องการของผู้บริโภคโดยตรง

2. สินค้าและบริการต่าง ๆ ซึ่งคนเรานำมาบริโภคในทางเศรษฐศาสตร์เรียกว่า “เศรษฐกิจ” ซึ่งเป็นสินค้าและบริการที่ใช้บำบัดความต้องการของคนเรา แต่มีจำนวนจำกัด เมื่อคนเราต้องการบริโภคจึงต้องซื้อหาหรือต้องมีค่าตอบแทนจึงจะได้มา

3. เศรษฐกิจ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน แบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

1. สินค้าสำหรับผู้บริโภค จำแนกเป็น

- สินค้าถาวร เช่น บ้าน รถยนต์ โทรศัพท์
- สินค้าไม่ถาวร เช่น อาหาร เสื้อผ้า
- บริการ เช่น บริการของนักแสดง บริการ ตรวจ ร่างกายของนายแพทย์

2. สินค้าสำหรับผู้ผลิต เช่น เครื่องจักร โรงงาน รถบรรทุก

4. การที่ผู้บริโภคภายในจังหวัดแม่ฮ่องสอนแต่ละคนจะใช้จ่ายเงินเพื่อการบริโภคมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับสิ่งต่อไปนี้

1. รายได้ของผู้บริโภค
2. รสนิยมของผู้บริโภค
3. การเอาแบบอย่างกันในการบริโภค
4. การให้เครดิตและอัตราดอกเบี้ย
5. การคาดคะเนเกี่ยวกับราคาสินค้า

5. สิ่งที่ประชากรชาวจังหวัดแม่ฮ่องสอนควรพิจารณาก่อนตัดสินใจซื้อสินค้า ได้แก่

- จัดทำงบประมาณเพื่อวางแผนการซื้อไว้ล่วงหน้า ทั้งการวางแผนระยะสั้น ซึ่งได้แก่ การซื้อสินค้าบริโภคอุปโภค และการวางแผนระยะยาว ซึ่งได้แก่ การวางแผนซื้อหาหลักทรัพย์เพื่อความมั่นคงของครอบครัว

- จัดลำดับการซื้อให้เป็นไปตามลำดับความสำคัญของการบริโภคในกรณีที่มีงบประมาณจำกัด

- การพิจารณาซื้อสินค้าควรพิจารณาทั้งราคาและคุณภาพรวมทั้งบริการหลังการขายควบคู่กันไป

- การซื้อสินค้าเงินผ่อนจะแพงกว่าการซื้อด้วยเงินสด

- ควรจดรายการสินค้าที่ต้องการซื้อก่อน ไปซื้อสินค้า เพื่อเป็นการประหยัด

เวลา

- ควรระวังผลิตภัณฑ์ที่อาจมีการลอกเลียนแบบหรือปลอมแปลง
- การโฆษณา มิได้เป็นข้อยุติว่าสินค้านั้นมีคุณภาพดีเสมอไป

- ผลิตภัณฑ์ใดที่มีของแจกของแถม ผู้บริโภคควรใช้ความรอบคอบในการตัดสินใจซื้อเพราะอาจเป็นสินค้าที่ด้อยคุณภาพ หรือใกล้จะหมดอายุในการใช้งาน

6. ทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญต่อการบริโภคของประชากรชาวจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้แก่

1.1 ป่าไม้ จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีพื้นที่ป่าไม้ประมาณ 11,970.60 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 90.5 ของพื้นที่ทั้งหมด สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปจึงมีสภาพป่าไม้ค่อนข้างสมบูรณ์ จำแนกประเภทป่าไม้ออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

- ป่าประเภทไม่ผลัดใบ เป็นป่าที่เขียวชอุ่มตลอดปี การผลัดใบเป็นไปอย่างค่อยเป็นค่อยไปและมีใบใหม่ทดแทนอยู่เสมอ เช่น ป่าดงดิบ ป่าสนเขา
- ป่าประเภทผลัดใบ เป็นป่าไม้ที่มีต้นไม้ใหญ่ขึ้นปะปนกันหลายชนิด มีการผลัดใบในฤดูแล้ง ทำให้เกิดเชื้อเพลิง เกิดไฟไหม้ป่าได้ง่าย เมื่อเข้าสู่ฤดูฝนจึงจะผลิใบและกลับเขียวชอุ่มเหมือนเดิม เช่น ป่าเบญจพรรณ ป่าแดงหรือป่าเต็งรัง

1.2 ดิน ดินส่วนใหญ่ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นดินในเขตร้อนหรือดินลูกรัง มีสีแดง สีนํ้าตาลปนแดง และสภาพที่เป็นภูเขาสูงเมื่อเกิดฝนตกจะเกิดการชะล้างของฝน การพังทลายของดิน และหน้าดินไหลไปรวมกัน เป็นตะกอนในลำน้ำมีความอุดมสมบูรณ์มาก

1.3 แร่ธาตุ ที่มีการผลิตเพื่อใช้ประโยชน์แล้ว เช่น แร่ฟลูออไรด์ ดินบุก วุลแฟลม ซีไลต์ พลวง แบไรต์ มังกานีส เฟลสปาร์ แร่ดังกล่าวได้มีการให้สัมปทานไปแล้วบางส่วน การทำแร่จำเป็นต้องมีการขุดเจาะหน้าดิน ทำให้เกิดการพังทลายของหน้าดิน เมื่อทำบริเวณต้นน้ำลำธาร ตะกอนของแร่ถูกพัดพาไปสะสมในพื้นที่การเกษตรของชาวบ้านทำให้เป็นผลกระทบต่อราษฎรที่ประกอบอาชีพการเกษตรกรรม

1.4 น้ำ จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ 3 สาย มีแหล่งน้ำผิวดินเพื่อใช้สำหรับการเกษตรกรรมและอุปโภค มีอ่างเก็บน้ำ ฝ่ายทำน้ำ ฝ่ายน้ำล้น คูคลอง เขื่อนส่งน้ำ แหล่งน้ำใต้ดินให้ปริมาณน้ำปานกลางถึงปริมาณน้ำน้อย น้ำโดยทั่วไปมีคุณภาพดี แต่บางแห่งมีหินปูน

เจือปนอยู่ด้วย เนื่องมาจากการบุกรุกทำลายป่า ทำให้เสื่อมลง เป็นการทำลายแหล่งต้นน้ำลำธาร และโครงการก่อสร้างแหล่งน้ำต่าง ๆ ที่ทางราชการได้สร้างไว้ ขาดการดูแลเอาใจใส่ จึงทำให้แหล่งน้ำดังกล่าวใช้ประโยชน์ได้ไม่เต็มที่

1.5 สัตว์ป่า เป็นทรัพยากรที่มีค่าก่อให้เกิดประโยชน์ต่อระบบนิเวศวิทยา เช่น กวาง เก้ง เลียงผา กวางผา นกกระเรียน ไก่ นกเป่านาชนนิต กบภูเขา (เขียดแล้ว) นกยูง หมูป่า

1.6 พลังงาน จังหวัดแม่ฮ่องสอนได้อาศัยพลังงานจากน้ำเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า เช่น โรงไฟฟ้าพลังน้ำจากเขื่อนแม่ปาย อำเภอปาย เขื่อนผาบ่อง อำเภอเมือง ฝ่ายแม่สะวี อำเภอเมือง เขื่อนแม่สะเรียง อำเภอแม่สะเรียง

7. การออม ในทางเศรษฐศาสตร์ เป็นส่วนของรายได้ที่มีได้ใช้ให้หมดไปกับการบริโภค

8. การออมในทางเศรษฐศาสตร์เป็นการเก็บออมผ่านทางสถาบันการเงิน

9. สิ่งจูงใจที่ทำให้เกิดการออมของชาวจังหวัดแม่ฮ่องสอน คือ

- ผลตอบแทน
- ความมั่นคงของสถาบันการเงินในประเทศ
- รายได้ของครอบครัว

2. ในการนำเงินออมไปหาประโยชน์ โดยผ่านทางสถาบันการเงินประชากรชาวจังหวัดแม่ฮ่องสอนอาจทำได้หลายทางด้วยกัน เช่น

- เก็บเงินที่เหลือใช้ในแต่ละวันใส่กระปุกออมสินไว้ เมื่อเต็มกระปุกนำไปฝากธนาคารจะได้ดอกเบี้ยจากเงินที่นำไปฝากวิธีนี้เหมาะสำหรับนักเรียนที่เก็บเงินที่เหลือจากที่พ่อ-แม่หรือผู้ปกครองให้ไปใช้จ่ายประจำวัน

- นำเงินที่เหลือจากการใช้จ่ายไปฝากธนาคาร ซึ่งมีทั้งการฝากประจำ ฝากเผื่อเรียก ฝากสินทรัพย์ ผู้ฝากจะได้ดอกเบี้ยโดยที่อัตราดอกเบี้ยจะขึ้นกับประเภทของเงินฝากและจะขึ้นกับธนาคาร

- นำเงินที่ออมไว้ไปซื้อพันธบัตรออมสิน หรือพันธบัตรรัฐบาล

- นำเงินที่ออมไว้ไปซื้อหุ้นของสหกรณ์ออมทรัพย์ และนำไปลงทุนในรูปสหกรณ์การเกษตรประจำหมู่บ้าน

- นำเงินไปฝากกับสถาบันการเงินต่าง ๆ

- นำเงินไปลงทุนซื้ออสังหาริมทรัพย์ เช่น บ้าน ที่ดิน เป็นต้น
- นำเงินไปลงทุนกับบริษัทประกันชีวิต

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1.ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องการบริหารเป็น ส่วนหนึ่งของการใช้จ่ายทั้งหมดของครอบครัวและระบบเศรษฐกิจ ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการที่มีอยู่จำนวนมากมาย ซึ่งแตกต่างกันทั้งในด้านราคา คุณภาพ และลักษณะของการใช้งาน นักเรียนจะต้องมีทัศนคติและค่านิยมที่ถูกต้องในการบริโภค จึงจะสามารถเลือกบริโภคสินค้าและบริการได้อย่างเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในขณะนั้น (5 นาที)

2. แบ่งนักเรียนออกเป็น 3 - 4 กลุ่ม กลุ่มละประมาณ 10 คน และให้แต่ละกลุ่มศึกษา กรณีตัวอย่าง เรื่อง “บทสรุปของชีวิต” ของสุนทรีย เมฆบุญส่งลาภ. (15 นาที)

ขั้นดำเนินกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 1 การฝึกวาดภาพจากความคิด

3.ให้นักเรียนแต่ละคนฝึกวาดภาพที่บ่งบอกถึงสัญลักษณ์การบริหาร/การใช้จ่ายภายในครอบครัวของตนเองลงในกระดาษขนาด เอ 4 (15 นาที)

3.1 ให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มวาดภาพที่บ่งบอกถึงสัญลักษณ์การบริหาร/การใช้จ่ายในครอบครัวของตนเองลงในกระดาษขนาด เอ 4 เช่น บางคนครอบครัวมีกิจกรรมการบริหาร/การซื้อ “เนื้อเป็ด” ไว้จำหน่าย ก็ให้ วาดภาพเนื้อเป็ดลงไป เป็นต้น (โดยให้เวลาในช่วงนี้ 10-15 นาที)

3.2 สุ่มนักเรียนประมาณ 5-7 คน นำเสนอภาพการบริหารหรือการซื้อ การใช้จ่ายภายในครอบครัวพร้อมทั้งอธิบายการบริหารและการซื้อที่ได้จ่ายไป (ใช้เวลาประมาณ 15-20 นาที)

3.3 ให้นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีลักษณะการบริหาร/การซื้อ เหมือนกัน รวมกลุ่มกัน จำนวนกลุ่มนั้นเป็นไปตามประเภทของกิจกรรมการบริหาร

3.4 ให้แต่ละกลุ่มตีภาพของสมาชิกตามกลุ่มของตนที่เตรียมไว้ในห้อง เช่น ที่มุมห้องที่กระดาน ที่ป้ายนิเทศ ที่ฝาผนังห้อง เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างความซาบซึ้ง (Appreciation)

4. ครูดำเนินการสอนโดยมีกติกาว่าห้ามวิพากษ์วิจารณ์ สิ่งที่คุณอื่นให้ความเห็น กติกาตรงนี้ จะปลดปล่อย ความกลัว หรือภัยพิบัติ ทั้งนี้เพราะโดยธรรมชาติบุคคลทั่วไปย่อมมีความสัมพันธ์ไม่เท่าเทียมกัน ด้วย วัย วุฒิ ตำแหน่ง ระดับชั้น วรณะ อำนาจ หากมีการวิพากษ์วิจารณ์ในขั้นนี้ จะทำให้ สมาชิกเกิดความกลัว ไม่กล้าแสดงออกซึ่งความคิด/จินตนาการ ในทางตรงกันข้ามหากไม่มีผู้วิพากษ์วิจารณ์ แต่เป็นการยอมรับ และเห็นคุณค่า ของสิ่งที่แสดงออก ย่อมก่อให้เกิด อิสระภาพ/หลุดออกจาก ความบีบคั้น เป็นความสุข มีมิตรไมตรีและมีความรัก เกิดพลังสร้างสรรค์ สิ่งที่คุณคนพูดแล้ววาดออกมา เป็นภาพ เมื่อนำมาร้อยเรียงเป็นคำพูดนั้นเป็นการสะท้อนภาพของปัญหาที่แท้จริงร่วมกัน

4.1 ให้สมาชิกทุกคนภายในกลุ่มวาดภาพที่บอกถึง สภาพปัญหาของ การบริโภค/การซื้อขาย ในครอบครัวของตนเอง โดยสมมติในที่นี้เป็นปัญหา/หรือสภาพ/หรือสถานการณ์ที่เป็นจริงในชุมชน/หรือในโรงเรียนแห่งนี้ ลงในกระดาษขนาด เอ 4 ตามความคิดของตนเอง (ใช้เวลา 10 นาที)

4.2 ให้สมาชิกทุกคนเสนอภาพของตนเองภายในกลุ่ม พร้อมกับอธิบายประกอบใช้เวลา กลุ่มละ 10 นาที

4.3 ให้แต่ละกลุ่มแสดงภาพปัญหาของการบริโภค/การซื้อขายในครอบครัวของสมาชิกทุกคน ตามมุมของกลุ่ม แต่ละกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกได้พิจารณาร่วมกัน

ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างปฏิสัมพันธ์ หรืออิทธิพลระหว่างกัน (Influence หรือ Interaction)

5. ครูให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มย่อย มีอิสรภาพเต็มที่ในการจินตนาการในการวาดภาพที่สะท้อนถึงสถานการณ์/สภาพปัญหาได้เต็มที่ แต่ในความเป็นจริงนั้นแต่ละคน แต่ละกลุ่มย่อมมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และมีมุมมองที่หลากหลาย ซึ่งอาจเป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบถึงกันและกัน (Influence) ทั้งทางบวกและทางลบ

ในช่วงนี้เป็นการทำงานของสมาชิกในกลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ ด้วยความร่วมมือกันภายใต้ข้อจำกัด ก็จะทำให้อิทธิพลที่มีต่อกันนั้นนำไปสู่การสร้างสรรค์ ทั้งนี้เพราะสมาชิกทุกคนผ่านขั้นตอนของ A หรือ Appreciation คือการเห็นคุณค่าของระบบทั้งหมดมาก่อน จึงมีพลังมากในการคิดร่วมกัน ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายทุกคนจะรู้ว่าต้องการทำอะไร ไม่ต้องการทำอะไร และสิ่งที่พูดออกไปอย่างเปิดเผยได้กลายเป็นพันธะทางสังคมไปแล้ว

5.1 ให้ทุกกลุ่มเลือกประธาน เลขานุการ กรรมการ โดยทำหน้าที่ตามการทำงานของกลุ่ม

5.2 ให้ผู้นำกลุ่มทำหน้าที่ประสานความคิด และจินตนาการจากภาพของสมาชิกทุกภาพมาบูรณาการ (Integrate) ให้เป็นภาพเดียวที่แสดงถึง **ปัญหาการบริโภค/การซื้อขายในครอบครัว** โดยวาดลงในกระดาษปรีฟเพียงแผ่นเดียว (15 นาที)

5.3 ให้ทุกกลุ่มเสนอภาพที่วาดเสร็จแล้ว พร้อมทั้งให้เหตุผลและอธิบายเกี่ยวกับภาพให้ชัดเจน (ใช้เวลากลุ่มละ 5 นาที)

5.4 ดึงภาพที่วาดลงในกระดาษกริฟของทุกกลุ่ม ไว้ที่มุมห้อง กระดาน ป้ายนิเทศ

ขั้นตอนที่ 4 การสร้างภาพแห่งความหวัง

6. ให้นักเรียนแต่ละคนภายในกลุ่มเขียนภาพหรือจินตนาการถึงภาพเขียนที่ปรารถนาหรือสภาพ/สถานการณ์ การบริโภค/การซื้อขายในครอบครัว ที่ต้องการให้เกิดขึ้น (10 นาที)

6.1 เขียนภาพถึงการบริโภค/การซื้อขาย ในครอบครัวของตนเองตามที่นักเรียนต้องการให้เกิดขึ้นหรือให้เป็นไปได้

6.2 ให้นักเรียนเสนอภาพของตนเองให้สมาชิกภายในกลุ่มพิจารณาภาพพร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นประกอบภาพ (10 นาที)

6.3 นำภาพของสมาชิกทุกคนแต่ละกลุ่มติดฝาผนัง กระดาน ป้ายนิเทศ หรือตามมุมห้อง

6.4 ให้นักเรียนแต่ละคนเขียนแนวทางปฏิบัติไปสู่สภาพแห่งความหวังหรือความต้องการของนักเรียนแต่ละคนภายในกลุ่ม (10 นาที)

ขั้นตอนที่ 5 การไปสู่ภาพแห่งความหวัง

7. เมื่อได้ภาพเขียนที่ปรารถนา (ภาพแห่งความหวัง) หรือสถานการณ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นแล้ว ครูจะดำเนินการสอนดังต่อไปนี้

7.1 แจกกระดาษขนาด ครึ่งหนึ่งของเอ 4 ให้กับนักเรียน ทุกคน ทุกกลุ่ม

7.2 ให้นักเรียนเขียนวิธีการ (เขียนเป็นข้อความ) ที่จะทำให้ภาพ การแก้ปัญหา การบริโภค/การซื้อขายในครอบครัว นั้นเป็นความจริงขึ้นมา โดยมีหลักการเช่นเดิมคือไม่พยายามชี้ผิด ชี้ถูก หรือวิพากษ์วิจารณ์ แต่จะยอมรับทั้งหมดโดยการให้คุณค่าต่อสิ่งที่สมาชิกเสนอมาทั้งหมด (คนหนึ่งอาจเขียนได้หลายแผ่น ไม่จำกัด)

7.3 ดัดกระดาษบัตรคำ หรือข้อเสนอทั้งหมดที่ได้บนกระดาน โดยแบ่งเป็นหมวดหมู่ว่าเป็นวิธีการในเชิงรูปธรรมและนามธรรมอย่างชัดเจน เพื่อให้วิเคราะห์ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น (ใช้เวลาประมาณ 10 นาที)

ขั้นสรุป

ขั้นตอนที่ 6 การควบคุมไปสู่การกระทำ

8. จากการทำงานในขั้นตอนที่ 5 จะได้แนวทางและวิธีการดำเนินงานร่วมกัน เพื่อการแก้ไขปัญหา การบริโภค/การซื้อขาย/การใช้จ่ายในครอบครัว

นักเรียนทุกคนในกลุ่มย่อย ทุกกลุ่ม จะเฝ้ามองและติดตามการปฏิบัติโดยอัตโนมัติ เพราะทั้งหมดเป็นความคิดเห็นของสมาชิกทั้งหมดทุกคนที่มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันในการปฏิบัติที่จะเกิดขึ้น อันจะเป็นพลังพอที่จะปรับปรุง เปลี่ยนแปลงโดยสมาชิกทั้งหมดของกลุ่ม จึงเกิดการติดตาม ประเมินผล การปฏิบัติ (Control) หรือ เกิด C ขึ้นจากการมีทักษะในการเจรจาต่อรอง และการทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน

9. ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้ (ใช้เวลาประมาณ 35 นาที)

10. ครูเฉลยแบบฝึกหัดพร้อมกับนักเรียน (10 นาที)

สื่อการเรียนการสอน

1. กรณีตัวอย่างในใบงานที่ 2 เรื่อง “บทสรุปของชีวิต” ของสุนทรี เมฆบุญส่งลาภ. เศรษฐศาสตร์ครอบครัว วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2540. หน้า 105.

2. กระดาษเปล่าขนาด เอ 4 จำนวน 80 แผ่น หรือ 1 รีม . ขนาดครึ่งหนึ่งของเอ 4 จำนวน 40 แผ่น

3. กระดาษปรีฟ ขนาดโปสเตอร์ จำนวน 4 แผ่น + 1 แผ่น รวม 5 แผ่น

4. สีเมจิกเส้นใหญ่สีต่าง ๆ ทุกคน ทุกกลุ่ม จำนวน 40 แท่ง (แจกนักเรียนคนละ 1 แท่ง)

5. สก๊อตเทป หรือวัสดุ สำหรับติดภาพบนกระดาน (แม้จะได้ภาพที่ไม่สวยงามนักก็ไม่ควรวิพากษ์วิจารณ์) ลงในกล่อง/ซองเรียงกันเพื่อจะได้แสดงผล

การวัดและประเมินผล

1. การสังเกต

- ความสนใจ
- การร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค AIC
- การนำเสนอภาพ
- การทำงานกลุ่ม

2. การตรวจผลงาน

- ภาพในกระดาษ เอ 4 . ครึ่งหนึ่งของ เอ 4
- ภาพจากการบูรณาการ ในกระดาษรูปขนาดโปสเตอร์
- แบบฝึกหัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้

ใบงานที่ 2 กรณีตัวอย่าง บทสรุปของชีวิต

ดวงใจและอรพรรณเป็นเพื่อนบ้านกัน ดวงใจประกอบอาชีพรับราชการ เธอมีนิสัยประหยัด ไม่ฟุ่มเฟือย รักสันโดษ ฯลฯ ดวงใจมีลูก 2 คน กำลังเรียนอยู่ในระดับประถมศึกษา ทุกวันหลังเลิกงาน ดวงใจพร้อมกับครอบครัวจะช่วยกันปลูกผักสวนครัว เพื่อเอามาประกอบอาหาร โดยที่ไม่ต้องเสียเงินซื้อ จากตลาดซึ่งไม่ปลอดภัยจากสารพิษด้วย ดวงใจจะสอนลูก ๆ ให้ช่วยกันประหยัดใช้เงินให้คุ้มค่าที่สุด สิ่งที่คุณสอนลูกอยู่เสมอคือ “นกน้อยต้องสร้างรังแต่พอตัว” ในแต่ละเดือนดวงใจจะจัดสรรเงินเดือน ของตนเองและสามี โดยแบ่งเป็นส่วน ๆ สำหรับค่าใช้จ่ายต่าง ๆ นอกจากนี้ดวงใจยังแบ่งเงินส่วนหนึ่ง เพื่อเก็บออมไว้ใช้ในยามจำเป็น จากการดำเนินชีวิตเช่นนี้ ทำให้ครอบครัวของดวงใจอยู่กันอย่างอบอุ่น และมีความสุขตามฐานะ ไม่เดือดร้อนในเรื่องเงิน ถึงแม้จะมีชีวิตที่ไม่หรูหราเท่าเพื่อนบ้าน แต่ดวงใจ และครอบครัวก็ภูมิใจและพอใจในสิ่งที่เป็นอย่างอยู่

ส่วนอรพรรณซึ่งเป็นเพื่อนบ้านของดวงใจ เธอทำงานในบริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง อรพรรณเป็นคนที่ชอบความหรูหรา เธอจึงใช้จ่ายเงินอย่างฟุ่มเฟือยเพื่อความมีหน้าตาในสังคม บ้านที่เธออยู่ก็ยังคง ผ่อนส่งอยู่ ข้าวของเครื่องใช้ภายในบ้านส่วนใหญ่ก็จะซื้อด้วยระบบเงินผ่อน เมื่อถึงสิ้นเดือน อรพรรณ จึงมีรายจ่ายในการผ่อนชำระค่าสิ่งของต่าง ๆ มากมาย ทำให้เงินเดือนไม่พอใช้ถึงสิ้นเดือนอรพรรณ จึงต้องหยิบยืมจากเพื่อนบ้านอยู่เสมอ นับวันหนี้สินของอรพรรณยังมีมากขึ้นจนแก้ไม่ตก ในที่สุดอรพรรณจึงตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยการยักยอกเงินของบริษัทที่เธอรับผิดชอบอยู่เพื่อนำไปใช้จ่ายและใช้หนี้ แต่พระเจ้าก็ไม่เข้าข้างคนผิด เมื่อผู้จัดการสงสัยในความผิดปกติ จึงทำการตรวจสอบและพบว่า อรพรรณ ทำเงินขาดบัญชีเกือบ 2 แสนบาท อรพรรณจึงถูกไล่ออกจากงานและถูกดำเนินคดีข้อหาขโมยทรัพย์ ของผู้อื่น อรพรรณจึงจบชีวิตที่หรูหรา ฟุ่มเฟือยของตนเองด้วยการเข้าไปใช้ชีวิตอยู่ในคุก

แบบฝึกหัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ที่ 1 เพื่อให้นักเรียนบอกความหมายของการบริโภคภายในครัวเรือนในจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้

จุดประสงค์ที่ 2 เพื่อให้นักเรียนสามารถบริโภคสิ่งที่มีประโยชน์ต่อร่างกายได้

(ขั้นตอนที่ 5 ของกระบวนการ เอ-ไอ-ซี การไปสู่สภาพแห่งความหวัง)

1. ให้นักเรียนเติมคำหรือข้อความในช่องว่างให้ได้ความสมบูรณ์และถูกต้อง

1. การบริโภค หมายถึง การใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้าและบริการ ซึ่งจะมีผลต่อความกินดีอยู่ดีของแต่ละบุคคลหรือครอบครัว เพื่อสนองความต้องการของบุคคลนั้น ๆ

2. ในการเลือกซื้อสินค้าประเภทอาหารและเครื่องคั้น นักเรียนควรคำนึงถึงปัจจัยอะไร
ผลึกของสินค้า วันเดือนปีที่ผลิตและวันครบกำหนดอายุของสินค้าประเภทนั้น เครื่องหมายรับรองผลิตภัณฑ์มาตรฐานอุตสาหกรรมและคุณภาพสินค้า ยี่ห้อ การประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

3. จงยกตัวอย่างสินค้าถาวร และสินค้าไม่ถาวร ที่ใช้ในการบริโภคมาประเภทละ 4 ชนิด
สินค้าถาวร เช่น โทรทัศน์ เสื้อผ้า วิทยุ บ้าน ตู้เย็น รถจักรยาน ตู้เสื้อผ้า เป็นต้น
สินค้าไม่ถาวร เช่น นม ปลากระป๋อง ผัก เนย เสื้อผ้า กระดาษ ผลไม้ เป็นต้น

4. ในการตัดสินใจซื้อสินค้า นักเรียนควรพิจารณาสิ่งต่อไปนี้ก่อนตัดสินใจ

4.1 ควรคำนึงถึงราคาสินค้า

4.2 ควรคำนึงถึงคุณภาพของสินค้า

4.3 บริการหลังการขาย

4.4 เครื่องหมายรับรองผลิตภัณฑ์มาตรฐานอุตสาหกรรม

4.5 ใบรับประกันสินค้า

4.6 ประโยชน์ในการใช้สอย

4.7 ความคงทนของวัสดุในการใช้งาน

5. การที่ผู้บริโภคต้องการกินคืออยู่ดี เป็นเหตุทำให้ครอบครัวต้องทำอะไร

คำนึงถึงรายรับรายจ่ายภายในครอบครัว รู้จักการทำมาหากินเพื่อหาผลผลิตและรายได้มาสนองความต้องการของสมาชิกในครอบครัวด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงาน รู้จักการใช้เวลาทำงานและใช้จ่ายอย่างประหยัด

6. สิ่งที่เป็นตัวกำหนดปริมาณการบริโภคของผู้บริโภคคืออะไร

6.1 รายได้ของผู้บริโภค

6.2 รสนิยมของผู้บริโภค

6.3 การเอาแบบอย่างกันในการบริโภค

6.4 การให้เครดิตและอัตราดอกเบี้ย

6.5 การคาดคะเนเกี่ยวกับราคาสินค้า

จุดประสงค์ที่ 3 เพื่อให้นักเรียนรู้วิธีการจัดทรัพยากรที่มีอยู่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนมาผลิตเป็นสินค้าอุปโภคบริโภคได้

จุดประสงค์ที่ 4 เพื่อให้นักเรียนเลือกบริโภคสินค้าและสิ่งของที่เหมาะสมกับฐานะทางเศรษฐกิจได้ (ขั้นตอนที่ 6 ของกระบวนการ เอไอซี การควบคุมไปสู่การกระทำ)

2. ป่าไม้ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีถึงร้อยละ 90.5 ของพื้นที่ทั้งหมด นักเรียนคิดว่าจะช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดได้อย่างไรบ้าง

นักเรียนช่วยกันปลูกป่าตามโครงการอนุรักษ์ป่าไม้ในท้องถิ่น ไม่ทำไร่เลื่อนลอย ไม่ปลูกฝิ่น ไม่ปลูกกัญชา ไม่เผาป่าไม้ในฤดูร้อน ไม่จับสัตว์ป่าทุกชนิด ไม่ใช้สารเคมีในการปราบศัตรูพืช

3. ครูและนักเรียนอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับหลักและวิธีการเลือกบริโภคสินค้าและบริการ แล้วให้นักเรียนสรุปเกณฑ์ที่ใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกสินค้าและบริการลงในที่ว่างข้างล่างนี้

1. คำนึงถึงคุณภาพของสินค้า
2. ไม่ซื้อสินค้าของปลอม โดยคำนึงถึงใบรับประกันสินค้า
3. คำนึงถึงแพ็คเกจในกระแสดังคม
4. คำนึงถึงกำลังทุนทรัพย์ของตนเองและครอบครัว
5. คำนึงถึงความสวยงาม
6. คำนึงถึงความทนทาน

%%%%%%%%%

แผนการสอนที่ 3

เรื่อง ปัญหาการพัฒนาเศรษฐกิจของครอบครัว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วิชาเศรษฐศาสตร์ ส032

จำนวน 4 คาบ (2 ตอน ๆ ละ 2 คาบ)

ตอนที่ 1 ตั้งแต่ชั้นตอนที่ 1 - 4

ตอนที่ 2 ตั้งแต่ชั้นตอนที่ 5 - 6

สาระสำคัญ

สภาพความเป็นอยู่ของสมาชิกในครอบครัวของจังหวัดแม่ฮ่องสอนจะประสบความสุขความเจริญและมีความมั่นคง ถ้าหากสมาชิกรู้จักวางแผนและพัฒนาภาวะเศรษฐกิจให้ดำเนินไปอย่างราบรื่น และเมื่อภาวะเศรษฐกิจครอบครัวเจริญก้าวหน้า เศรษฐกิจของประเทศโดยรวมก็จะพัฒนาก้าวหน้าไปด้วย

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถใช้เวลาวางให้เป็นประโยชน์ได้
2. เพื่อให้นักเรียนนำแรงงานที่มีอยู่ในครอบครัวมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้
3. เพื่อให้นักเรียนรู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในครอบครัวภายในจังหวัดแม่ฮ่องสอนมาใช้ให้ประหยัดและเป็นประโยชน์ได้
4. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจวิธีการจัดทำบัญชีรายได้รายจ่ายได้

เนื้อหา

1. การพัฒนาเศรษฐกิจของครอบครัว คือ การปรับปรุงสถานะความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น
2. การเพิ่มรายได้ของครอบครัวอาจทำได้โดย
 - 2.1 หางานพิเศษทำนอกเวลาตามความถนัดและความสามารถของบุคคล
 - 2.2 รับงานมาทำที่บ้านในเวลาว่าง
3. การลดค่าใช้จ่ายของครอบครัวอาจทำได้โดย
 - 3.1 การปลูกผักสวนครัว และผลไม้ไว้รับประทานภายในครอบครัว
 - 3.2 ลดค่าใช้จ่ายในการจ้างคนช่วยงานบ้าน

4. วิธีการใช้อุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ ภายในบ้าน ถ้ารู้จักวิธีการใช้ที่ถูกวิธีจะช่วยลดค่าใช้จ่ายได้มาก

5. นักเรียนอาจช่วยครอบครัวประหยัดรายจ่ายได้โดยการประหยัดอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียน

6. ในแต่ละเดือนครอบครัวมีรายได้รวมกันเท่าไร ควรจะได้จัดทำรายการบันทึกไว้ พร้อมทั้งจดบันทึกรายจ่าย ทั้งของครอบครัวและของส่วนตัว ว่าในแต่ละสัปดาห์ต้องจ่ายค่าอะไรบ้าง รวมทั้งสิ้นรายจ่ายแต่ละเดือนรวมเป็นเงินเท่าไร เพื่อทุกคนในครอบครัวจะได้รู้ฐานะทางการเงินของครอบครัว

7. แนวทางการใช้ทรัพยากรของครอบครัวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนให้เป็นประโยชน์ดังนี้

7.1 หลีกเลี่ยงการซื้อสินค้าและบริการตามห้างสรรพสินค้า ซึ่งอาจมีราคาแพงกว่าร้านค้าปกติ

7.2 เลือกซื้อสินค้าลดราคา และสินค้าที่มีคุณภาพพอใช้ได้

7.3 งดการรับประทานอาหารและเครื่องดื่มที่ไม่มีประโยชน์ต่อร่างกาย

7.4 ควรใช้พื้นที่ว่างในครอบครัวปลูกพืชผักสวนครัว

7.5 หลีกเลี่ยงการรับประทานอาหารตามภัตตาคาร โรงแรม

7.6 ประหยัดการใช้น้ำประปา และไฟฟ้าในครอบครัว

7.7 งดการเที่ยวเตร่ในสถานที่ที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก

8. การประหยัดรายจ่ายของครอบครัวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน อาจทำได้ดังนี้

8.1 อย่าเปิดไฟดวงที่ไม่มีความจำเป็น หรือในห้องที่ไม่ได้ใช้ทิ้งไว้

8.2 อย่าเปิด ๆ ปิด ๆ สวิตช์ไฟบ่อย ๆ เพราะจะทำให้ตัวเลขการใช้ไฟฟ้าที่มิเตอร์ไฟขึ้นมากกว่าที่เปิดไฟไว้เลย

8.3 การรีดผ้าควรจะรีดให้เพียงพอสำหรับใช้ตลอดทั้งสัปดาห์ ถ้าจำเป็นต้องรีดหลายคนให้ทุกคนได้รีดต่อเนื่องกัน เพื่อป้องกันการเสียบปลั๊กและถอดปลั๊กเตารีดบ่อย ๆ

8.4 การซักผ้าควรรวบรวมไว้ซักเพื่อประหยัดไฟที่ใช้ซักผ้า

8.5 น้ำที่เหลือจากการซักผ้า ควรนำมาใช้รดต้นไม้

8.6 อย่าเปิดโทรทัศน์ พัดลม ไฟ ทิ้งไว้โดยไม่มีผู้ใดใช้

8.7 ถ้าพบน้ำรั่ว น้ำล้น ท่อแตก ควรแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการซ่อมโดยด่วน

8.8 เศษสบู่ที่เหลือเป็นก้อนเล็กๆ อย่างหิง ให้นำมาปะไว้ กับสบู่ก้อนใหม่เพื่อใช้ต่อไป

8.09 การใช้ยาสีฟันควรจะมีใช้ตั้งแต่ปลายหลอด และม้วนหรือพับที่ปลายหลอดมาเรื่อย ๆ

8.10 การซื้อยาสีฟันหรือผงซักฟอก ควรซื้อขนาดใหญ่จะได้ปริมาณมากกว่าการซื้อหลอดเล็กหรือกล่องเล็ก

8.11 เสื้อผ้าที่ขนาดเล็ก ๆ น้อย ๆ อย่าทิ้ง ควรจะซ่อมแซมเพื่อใช้ต่อไป

9. การประหยัดอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียน นักเรียนอาจทำได้ดังนี้

9.1 สมุดที่ใช้ในการเรียนควรจะได้ใช้ให้ครบทุกหน้า

9.2 สมุดที่เหลือใช้จากวิชาต่าง ๆ ควรตัดหน้าที่เหลือออกมาเข้าเล่มใหม่ใช้ในวิชาอื่นได้อีก

9.3 การใช้ดินสอ ปากกา ควรใช้ให้หมด

9.4 การใช้หนังสือเรียน ควรระวังรักษาอย่าให้ขาด เพื่อให้หนังสือ ๆ ได้ใช้เรียนต่อไป หรือนำไปบริจาคให้กับบุคคลอื่น ๆ

9.5 การใช้เสื้อผ้า รองเท้า ควรระวังรักษาอย่าให้ขาด เพื่อจะได้เก็บไว้ให้น้อง ๆ ได้ใช้ต่อ

10. การรับประทานอาหารเป็นวิถีชีวิตอีกแง่มุมหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมอันมีเอกลักษณ์ของชาวจังหวัดแม่ฮ่องสอน อาหารส่วนใหญ่จะไม่นิยมอาหารที่ประกอบด้วยเนื้อสัตว์ แต่จะประกอบไปด้วยพืชผัก น้ำมันที่ใช้จะเป็นน้ำมันพืชจากถั่วลิสงและงา ยิ่งในสมัยโบราณ เนื้อหมู เนื้อวัว จะไม่ได้รับประทานบ่อยนักเพราะประชาชนส่วนใหญ่เป็นชาวพุทธไม่นิยมการฆ่าสัตว์ โปรตีนที่ได้รับส่วนมากจะเป็นโปรตีนจากพืช อาหารหลักที่ชาวแม่ฮ่องสอนต้องมีไว้คือ ถั่วเน่าเค็ม (ถั่วเหลืองนำไปต้มให้สุกหมักไว้ ประมาณ 2-3 วัน แล้วนำมาตำให้แหลกแผ่เป็นแผ่นบาง ๆ กลม ๆ ตากจนแห้งสนิท) จะนำมาปรุงอาหาร

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูสนทนากับนักเรียนเพื่อสร้างความคุ้นเคยให้เกิดขึ้นกับกลุ่มนักเรียนถึงเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจของครอบครัว โดยให้นักเรียนดูรูปภาพแสดงการช่วยเหลือครอบครัว เช่น ภาพการปลูกพืชผัก

สวนครัว และผลไม้ไว้รับประทานภายในครอบครัว ภาพการประหยัดน้ำ ประหยัดไฟฟ้าในบ้าน เป็นต้น (5 นาที)

2. ให้นักเรียนทุกคนศึกษาเนื้อหา เรื่องปัญหาการพัฒนาเศรษฐกิจของครอบครัวของ พจน์ นวลปลอดและคณะ (15 นาที)

ขั้นตอนกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 1 การฝึกวาดภาพจากความคิด

3. ให้นักเรียนแต่ละคนฝึกวาดภาพที่บ่งบอกถึงสัญลักษณ์การพัฒนาเศรษฐกิจครอบครัวของตนเองภายในจังหวัดแม่ฮ่องสอนลงในกระดาษขนาด เอ 4 (15 นาที)

3.1 ให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มวาดภาพที่บ่งบอกถึงสัญลักษณ์การพัฒนาเศรษฐกิจภายในครอบครัวของตนเองลงในกระดาษขนาด เอ 4 เช่น บางคนครอบครัวมีกิจกรรม“การประหยัดไฟฟ้าภายในบ้าน” ก็ให้ วาดภาพแสดงถึงการปิดอุปกรณ์ไฟฟ้าเมื่อไม่ต้องการใช้ลงไป บางคนครอบครัวมีกิจกรรม “การปลูกพืชผักสวนครัวไว้รับประทานเองในบ้านหรือไว้จำหน่าย” ก็ให้ วาดภาพแสดงถึงการปลูกพืชผักสวนครัวลงไป เป็นต้น (โดยใช้เวลาในช่วงนี้ 10-15 นาที)

3.2 สุ่มนักเรียนประมาณ 5 – 7 คน นำเสนอภาพการพัฒนาเศรษฐกิจภายในครอบครัวพร้อมทั้งอธิบายการพัฒนาเศรษฐกิจของครอบครัวจากภาพนั้น (ใช้เวลาประมาณ 15-20 นาที)

3.3 ให้นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีกิจกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจของครอบครัวเหมือนกัน รวมกลุ่มกัน จำนวนกลุ่มนั้นเป็นไปตามประเภทของกิจกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจนั้น ๆ

3.4 ให้แต่ละกลุ่มตีความของสมาชิกตามกลุ่มของคนที่เคยมีไว้ในห้อง เช่น ที่มุมห้อง ที่กระดาน ที่ป้ายนิเทศ ที่ฝาผนังห้อง เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างความซาบซึ้ง (Appreciation)

4. ครูดำเนินการสอนเนื้อหาด้วยเทคนิค AIC ที่ใช้อักษรย่อว่า A คือ Appreciation ซึ่งมีความหมายว่าสมาชิกในกลุ่มย่อยแต่ละคนจะต้องเคารพและมองเห็นคุณค่าในความคิดเห็นของ คนอื่น โดยมีกติกาว่าห้ามวิพากษ์วิจารณ์ สิ่งที่คนอื่นให้ความเห็น กติกาตรงนี้จะปลดปล่อย ความกลัว หรืออคติทั้งนี้เพราะโดยธรรมชาติบุคคลทั่วไปย่อมมีความสัมพันธ์ไม่เท่าเทียมกัน ด้วย วัย วุฒิ ตำแหน่ง ระดับชั้น วรรณะ อำนาจ หากมีการวิพากษ์วิจารณ์ในขั้นนี้ จะทำให้สมาชิกเกิดความกลัว ไม่กล้าแสดงออกซึ่งความคิด/จินตนาการ ในทางตรงกันข้ามหากไม่มีผู้วิพากษ์วิจารณ์ แต่เป็นการยอมรับ และเห็นคุณค่า

ของสิ่งที่แสดงออก ย่อมก่อให้เกิดอิสรภาพ/หลุดออกจากความบีบคั้น เป็นความสุข มีมิตรไมตรีและมีความรัก เกิดพลังสร้างสรรค์ สิ่ง queทุกคนพูดแล้ววาดออกมาเป็นภาพ เมื่อนำมาร้อยเรียงเป็นคำพูดนั้นเป็นการสะท้อนภาพของปัญหาที่แท้จริงร่วมกัน

4.1 ให้สมาชิกทุกคนภายในกลุ่มวาดภาพที่บอกถึง สภาพปัญหาของ การพัฒนาเศรษฐกิจภายในครอบครัวของตนเอง โดยสมมติในที่นี้เป็นปัญหา/หรือสภาพ/หรือสถานการณ์ที่เป็นจริงในชุมชน/หรือในโรงเรียนแห่งนี้ ลงในกระดาษขนาด เอ 4 ตามความคิดของตนเอง (ใช้เวลา 10 นาที)

4.2 ให้สมาชิกทุกคนเสนอภาพของตนเองภายในกลุ่ม พร้อมกับอธิบายประกอบให้เวลากลุ่มละ 10 นาที

4.3 ให้แต่ละกลุ่มแสดงภาพปัญหาของการพัฒนาเศรษฐกิจภายในครอบครัวของสมาชิกทุกคนตามมุมมองของกลุ่ม แต่ละกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกได้พิจารณาาร่วมกัน

ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างปฏิสัมพันธ์ หรืออิทธิพลระหว่างกัน (Influence หรือ Interaction)

5. ครูให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มย่อย มีอิสรภาพเต็มที่ในการจินตนาการในการวาดภาพที่สะท้อนถึงสถานการณ์/สภาพปัญหาได้เต็มที่ แต่ในความเป็นจริงนั้นแต่ละคน แต่ละกลุ่มย่อมมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และมีมุมมองที่หลากหลาย ซึ่งอาจเป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบถึงกันและกัน (Influence) ทั้งทางบวกและทางลบ

ในช่วงนี้เป็นการทำงานของสมาชิกในกลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ ด้วยความร่วมมือกันภายใต้ข้อจำกัด ก็จะทำให้อิทธิพลที่มีต่อกันนั้นนำไปสู่การสร้างสรรค์ ทั้งนี้เพราะสมาชิกทุกคนผ่านขั้นตอนของ A หรือ Appreciation คือการเห็นคุณค่าของระบบทั้งหมดมาก่อน จึงมีพลังมากในการคิดร่วมกัน ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายทุกคนจะรู้ว่าต้องการทำอะไร ไม่ต้องการทำอะไร และสิ่งที่พูดออกไปอย่างเปิดเผยได้กลายเป็นพันธะทางสังคมไปแล้ว

5.1 ให้ทุกกลุ่มเลือกประธาน เลขานุการ กรรมการ โดยทำหน้าที่ตามการทำงานของกลุ่ม

5.2 ให้ผู้นำกลุ่มทำหน้าที่ประสานความคิด และจินตนาการจากภาพของสมาชิกทุกภาพมาบูรณาการ ให้เป็นภาพเดียวที่แสดงถึง ปัญหาการพัฒนาเศรษฐกิจภายในครอบครัว โดยวาดลงในกระดาษปรีฟเพียงแผ่นเดียว (15 นาที)

5.3 ให้ทุกกลุ่มเสนอภาพที่วาดเสร็จแล้ว พร้อมทั้งให้เหตุผลและอธิบายเกี่ยวกับภาพให้ชัดเจน (ใช้เวลากลุ่มละ 5 นาที)

5.4 ดึงภาพที่วาดลงในกระดานกรู๊ฟของทุกกลุ่ม ไว้ที่มุมห้อง กระดาน ป้ายนิเทศ

ขั้นตอนที่ 4 การสร้างภาพแห่งความหวัง

6. ให้นักเรียนแต่ละคนภายในกลุ่มเขียนภาพหรือจินตนาการถึงภาพเขียนที่ปรารถนาหรือสภาพ/สถานการณ์ การพัฒนาเศรษฐกิจภายในในครอบครัว ที่ต้องการให้เกิดขึ้น (10 นาที)

6.1 วาดภาพถึงการพัฒนาเศรษฐกิจภายในครอบครัวของตนเองตามที่นักเรียนต้องการให้เกิดขึ้นหรือให้เป็นไปได้

6.2 ให้นักเรียนเสนอภาพของตนเองให้สมาชิกภายในกลุ่มพิจารณาภาพพร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นประกอบภาพ (10 นาที)

6.3 นำภาพของสมาชิกทุกคนแต่ละกลุ่มติดฝาผนัง กระดาน ป้ายนิเทศ หรือตามมุมห้อง

6.4 ให้นักเรียนแต่ละคนเขียนแนวทางปฏิบัติไปสู่ภาพแห่งความหวังหรือความต้องการของนักเรียนแต่ละคนภายในกลุ่ม (10 นาที)

ขั้นตอนที่ 5 การไปสู่ภาพแห่งความหวัง

7. เมื่อได้ภาพเขียนที่ปรารถนา (ภาพแห่งความหวัง) หรือสถานการณ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นแล้ว ครูจะดำเนินการสอนดังต่อไปนี้

7.1 แจกกระดานขนาด ครึ่งหนึ่งของเอ 4 ให้กับนักเรียน ทุกคน ทุกกลุ่ม

7.2 ให้นักเรียนเขียนวิธีการ (เขียนเป็นข้อความ) ที่จะทำให้ภาพ การแก้ปัญหา การพัฒนาเศรษฐกิจภายในครอบครัว นั้นเป็นความจริงขึ้นมา โดยมีหลักการเช่นเดิมคือไม่พยายามชี้ผิด ชี้ถูก หรือวิพากษ์วิจารณ์ แต่จะยอมรับทั้งหมดโดยการให้คุณค่าต่อสิ่งที่สมาชิกเสนอมาทั้งหมด (คนหนึ่งอาจเขียนได้หลายแผ่น ไม่จำกัด)

7.3 ดึงกระดานบัตรคำ หรือข้อเสนอทั้งหมดที่ได้บนกระดานหน้าห้อง โดยแบ่งเป็นหมวดหมู่ว่าเป็นวิธีการในเชิงรูปธรรมและนามธรรมอย่างชัดเจน เพื่อให้วิเคราะห์ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น (ใช้เวลาประมาณ 10 นาที)

ขั้นสรุป

ขั้นตอนที่ 6 การควบคุมไปสู่การกระทำ (Control)

8. หลังจากได้แนวทางและวิธีการดำเนินงานร่วมกัน เพื่อการแก้ไขปัญหา การพัฒนาเศรษฐกิจภายในครอบครัว แล้ว

8.1 นักเรียนทุกคนในกลุ่มย่อย ทุกกลุ่ม จะเฝ้ามองและติดตามการปฏิบัติโดยอัตโนมัติ เพราะทั้งหมดเป็นความคิดเห็นของสมาชิกทั้งหมดทุกคนที่มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันในการปฏิบัติที่จะเกิดขึ้น อันจะเป็นพลังพอที่จะปรับปรุง เปลี่ยนแปลงโดยสมาชิกทั้งหมดของกลุ่ม จึงเกิดการติดตามประเมินผลการปฏิบัติ (Control) หรือ เกิด C ขึ้นจากการมีทักษะในการเจรจาต่อรอง และการทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน

9. ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้ (ใช้เวลาประมาณ 35 นาที)

10. ครูเฉลยแบบฝึกหัดพร้อมกับนักเรียน (10 นาที)

สื่อการเรียนการสอน

1. บทความในใบงานที่ 3 เรื่อง “การพัฒนาเศรษฐกิจของครอบครัว” ของพจน์ นวลปลอด และคณะ จากหนังสือเรียนเศรษฐศาสตร์ครอบครัว ส 032 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) พิมพ์ครั้งที่ 8 . 2542. หน้า 56-57.

2. กระดาษเปล่าขนาด เอ 4 จำนวน 80 แผ่น หรือ 1 รีม . ขนาดครึ่งหนึ่งของเอ 4 จำนวน 40 แผ่น

3. กระดาษปรู๊ฟ ขนาดโปสเตอร์ จำนวน 4 แผ่น + 1 แผ่น รวม 5 แผ่น

4. สีเมจิกเส้นใหญ่สีต่าง ๆ ทุกคน ทุกกลุ่ม จำนวน 40 แท่ง (แจกนักเรียนคนละ 1 แท่ง)

5. สก๊อตเทป หรือวัสดุ สำหรับติดภาพบนกระดาน (แม้จะได้ภาพที่ไม่สวยงามนักก็ไม่ควรวิพากษ์วิจารณ์ จงให้คุณค่า/ยอมรับกับทุกคนที่ได้แสดงออก)

6. ภาพชุดแสดงการช่วยเหลือครอบครัว

การวัดและประเมินผล

1. การสังเกต

- ความสนใจ

- การร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค AIC
- การนำเสนอภาพ
- การทำงานกลุ่ม

2. การตรวจผลงาน

- ภาพในกระดาษ เอ 4 . ครึ่งหนึ่งของ เอ 4
- ภาพจากการบูรณาการ Integrate ในกระดาษรูปขนาดโปสเตอร์
- แบบฝึกหัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้

ใบงานที่ 3

การพัฒนาเศรษฐกิจของครอบครัว

เมื่อสมาชิกในครอบครัวเติบโตขึ้นและมีจำนวนมากขึ้น รายจ่ายของครอบครัวก็ย่อมสูงขึ้น หากรายได้ของครอบครัวไม่ได้เพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วยแล้ว ครอบครัวอาจตกอยู่ในภาวะรายได้น้อยกว่ารายจ่าย การศึกษาเล่าเรียนของสมาชิกในครอบครัวอาจจะจกกัน หมาโอกาสที่จะศึกษาในระดับที่สูงพอหรือไม่ครอบครัวก็อาจตกอยู่ในภาวะใช้จ่ายเงินเกินตัวจนต้องกู้หนี้ยืมสินเข้ามา ใช้จ่าย ในภาวะเช่นนี้ สมาชิกในครอบครัวจึงควรร่วมมือกันพัฒนาเศรษฐกิจของครอบครัวของตนโดยการพัฒนาระบบรายได้ และรายจ่ายให้สอดคล้องต้องกันกล่าวคือ

ควรรหาทางเพิ่มรายได้ สมาชิกในครอบครัวช่วยเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวของตนโดยการหางานพิเศษทำนอกเวลาตามความถนัด หรือรับงานมาทำที่บ้านในเวลาว่าง ทำสวนครัว รับเดินสายไฟฟ้า ต่อท่อประปา รับซ่อมวิทยุ โทรทัศน์ เครื่องพิมพ์ดีด เป็นต้น

ควรรหาทางลดค่าใช้จ่ายในบ้าน สมาชิกในครอบครัวควรช่วยกันลดการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยที่ไม่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน ใช้อุปกรณ์เครื่องใช้ในบ้านให้ถูกวิธี เช่น เปิดไฟฟ้าเฉพาะดวงที่จำเป็นต้องใช้ รีดผ้ารวมกันคราวละมาก ๆ ให้ต่อเนื่องกัน ปิดน้ำประปาให้สนิท เป็นต้น รวมทั้งการหาแนวทางใช้ประโยชน์จากทรัพยากรของครอบครัวให้มากขึ้น

ควรทำบัญชีรายได้-รายจ่าย ครอบครัวควรทำบัญชีรายได้ว่าในแต่ละเดือนครอบครัวมีรายไรรวมกันเท่าไร พร้อมทำบัญชีรายจ่ายของครอบครัว และของส่วนตัวว่า ในแต่ละสัปดาห์มีค่าใช้จ่ายอะไรบ้าง เมื่อรวมทั้งเดือนแล้วมีรายจ่ายทั้งสิ้นเท่าไร

การช่วยกันหาทางเพิ่มรายได้และลดค่าใช้จ่าย พร้อมทั้งทำบัญชีรายได้-รายจ่ายในแต่ละเดือน จะช่วยให้สมาชิกในครอบครัวมองเห็นว่า รายได้รายจ่ายของครอบครัวของตนเป็นอย่างไร และควรช่วยกันแสวงหารายได้และลดค่าใช้จ่ายอย่างไร ทั้งนี้ก็เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของครอบครัวให้สภาวะความเป็นอยู่ของสมาชิกในครอบครัวดีขึ้นนั่นเอง

แบบฝึกหัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ที่ 1 เพื่อให้นักเรียนสามารถใช้เวลว่างให้เป็นประโยชน์ได้

(ขั้นตอนที่ 5 ของกระบวนการ เอ-ไอ-จี การไปสู่สภาพแห่งความหวัง)

1. การใช้เวลว่างให้เป็นประโยชน์คืออะไร นักเรียนสามารถทำกิจกรรมใดบ้างที่จัดเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

การใช้เวลว่างหมายถึง การใช้เวลาที่เหลือจากภาระกิจใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อก่อให้เกิดผลผลิตที่ดีงาม สามารถทำกิจกรรมการใช้เวลว่างให้เป็นประโยชน์ได้ ดังนี้ คือ การปลูกพืชผักสวนครัว การเล่นกีฬา การอ่านหนังสือ การทำงานบ้าน การซักรีดเสื้อผ้า การเลี้ยงสัตว์ การเลี้ยงน้อง ทำการบ้าน ดูโทรทัศน์ และการอ่านหนังสือพิมพ์ วารสารต่าง ๆ เป็นต้น

จุดประสงค์ที่ 2 เพื่อให้เพื่อนำแรงงานที่มีอยู่ในครอบครัวมาทำให้เกิดประโยชน์ได้

จุดประสงค์ที่ 3 เพื่อให้เพื่อนักเรียนรู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในครอบครัวภายในจังหวัดแม่ฮ่องสอนมาใช้ให้ประหยัดและเป็นประโยชน์ได้

2. การพัฒนาเศรษฐกิจของครอบครัว นักเรียนอาจทำได้โดยวิธีการใดได้บ้าง

- 2.1 หางานพิเศษทำนอกเวลาตามความถนัดและความสามารถของบุคคล
- 2.2 รับงานมาทำที่บ้านในเวลว่าง
- 2.3 หารายได้ระหว่างเรียน
- 2.4 จัดทำบัญชีหรืองบดุลประจำเดือน
- 2.5 เลือกซื้อสินค้าที่ลดราคา
- 2.6 งดเที่ยวเตร่ในเวลากลางคืน
- 2.7 รีดผ้าให้เพียงพอดูดซับผ้า

3. การเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว นักเรียนสามารถทำได้โดยวิธีการใดบ้าง

- 3.1 หางานพิเศษทำนอกเวลาตามความถนัดและความสามารถของบุคคล
- 3.2 รับงานมาทำที่บ้านในเวลาว่าง
- 3.3 การปลูกผักสวนครัว และผลไม้ไว้รับประทานภายในครอบครัว
- 3.4 ลดค่าใช้จ่ายในการจ้างคนช่วยงานบ้าน

4. จงยกตัวอย่างการทำงานที่เพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว

- 4.1 ปลูกพืชผักสวนครัวไว้จำหน่าย
- 4.2 รับจ้างแกะหอม แกะกระเทียม
- 4.3 รับจ้างปลูกมะเขือเทศและฟักทอง
- 4.4 ขายขนม เครื่องดื่ม ผลไม้ เช่น มะม่วง ลำไย มะไฟ ขนุน เป็นต้น
- 4.5 ตัดเย็บเสื้อผ้าออกจำหน่าย

5. นักเรียนสามารถช่วยประหยัดรายจ่ายในการซื้ออุปกรณ์การเรียนได้อย่างไรบ้าง

จงอธิบายพร้อมยกตัวอย่างประกอบ

- 5.1 สมุดที่ใช้ในการเรียนควรจะได้ใช้ให้ครบทุกหน้า
- 5.2 สมุดที่เหลือใช้จากวิชาต่าง ๆ ควรตัดหน้าที่เหลือออกมาเข้าเล่มใหม่ใช้ในวิชาอื่นได้อีก
- 5.3 การใช้ดินสอ ปากกา ควรใช้ให้หมด
- 5.4 การใช้หนังสือเรียน ควรระวังรักษาอย่าให้ขาด เพื่อให้หนังสือ ๆ ได้ใช้เรียนต่อไป หรือนำไปบริจาคให้กับบุคคลอื่น ๆ
- 5.5 การใช้เสื้อผ้า รองเท้า ควรระวังรักษาอย่าให้ขาด เพื่อจะได้เก็บไว้ให้น้อง ๆ ได้ใช้ต่อไป

จุดประสงค์ที่ 4 เพื่อให้นักเรียนเข้าใจวิธีการจัดทำบัญชีรายได้รายจ่ายได้
(ขั้นตอนที่ 6 ของกระบวนการ เอไอซี การควบคุมไปสู่การกระทำ)

6. การทำบัญชีรายได้ – รายจ่าย มีประโยชน์อย่างไร และมีวิธีการอย่างไร จงอธิบาย

มีประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อจะได้รู้ว่าในแต่ละเดือนครอบครัวมีรายได้รวมกันเท่าใด
2. ควบคุมรายจ่ายในแต่ละเดือนได้
3. ช่วยวางแผนในการใช้จ่ายในแต่ละเดือนของสมาชิกภายในครอบครัว
4. สามารถประเมินแนวโน้มการใช้จ่ายในเดือนต่อไปได้
5. ควบคุมรายจ่ายในแต่ละเดือนได้

มีวิธีการจัดทำได้ดังนี้ คือ ให้เขียนรายรับของรายการและจำนวนเงินที่ได้รับลงในบัญชีด้านรายรับ พร้อมทั้งเขียนรายจ่ายของรายการและจำนวนเงินที่จ่ายไปลงในบัญชีด้านรายจ่าย ของแต่ละเดือน เมื่อสิ้นสุดในแต่ละเดือนก็นำรายจ่ายทั้งหมดมาลบออกจากรายรับก็จะทราบจำนวนเงินคงเหลือหรือไม่เหลือของแต่ละเดือนนั้น ๆ

%%%%%%%%%

ภาคผนวก จ.

แบบวัดระดับการคิดสร้างสถานการณ์เรื่องปัญหาเศรษฐกิจครอบครัว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

คำชี้แจง 1. แบบวัดการคิดที่นักเรียนจะทำต่อไปนี้เป็นกาหนดสถานการณ์ที่จะต้องเลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อแก้ปัญหา หรือกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อผลที่จะเกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคต โดยสมมติให้นักเรียนเป็นบุคคลต่าง ๆ ที่เผชิญกับสถานการณ์ดังกล่าว และต้องเลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งที่ระบุไว้ในตัวเลือกข้อใดข้อหนึ่งเพียงข้อเดียว

2. การเลือกและตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ของนักเรียนเพื่อผลที่จะเกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคตนั้นเป็นความคิดของนักเรียนเอง ซึ่งจะไม่มีความหมายต่อคะแนนของนักเรียน ดังนั้นนักเรียนควรทำแบบทดสอบด้วยความสบายใจ โดยทำเครื่องหมาย ✕ ทับตัวอักษรในกระดาษคำตอบ

3. ข้อที่ 1 – 6 เป็นเรื่องปัญหาการผลิตของครอบครัว ข้อที่ 7 – 13 เป็นปัญหาเรื่องการบริโภคของครอบครัว ข้อ 14 – 20 เป็นเรื่องปัญหาการพัฒนาเศรษฐกิจของครอบครัว

1. บ้านของโยสียมีการปลูกฟักทองปรากฏว่าได้ผลผลิตฟักทองจำนวนมากเกินกว่าที่คนในบ้านจะรับประทานได้หมด ถ้านักเรียนเป็นโยสียจะคิดทำตามข้อใด

- ก. ทำขนมฟักทองแปรรูปออกจำหน่ายในสหกรณ์ร้านค้าประจำหมู่บ้านกองก้อย
- ข. แจกจ่ายให้เพื่อนบ้านในหมู่บ้านกองก้อยและหมู่บ้านบ่อสลี
- ค. นำไปขายที่ตลาดในหมู่บ้านแม่แวน
- ง. แบ่งใส่ถุงเย็นเพื่อเก็บไว้กินได้นาน

2. “บ้านเรือนที่อยู่อาศัยของชาวไทยใหญ่มีลักษณะเป็นบ้านแฝดสองหลังติดกัน มีชานอยู่ด้านหน้า ใต้ถุนสูง มุงหลังคาด้วยตองติง ใต้ถุนสูงเพื่อเก็บผลผลิตทางการเกษตร เช่น กระเทียม หอม ข้าวโพด ข้าวสาลีต่างหากไม่ปะปนกับตัวเรือน” นักเรียนคิดว่าการเก็บผลผลิตทางการเกษตรของชาวไทยใหญ่มีไว้เพื่อวัตถุประสงค์อะไร

- ก. รอการจำหน่ายเมื่อผลผลิตมีราคาดีขึ้นมา
- ข. ไม่ให้แมลงเข้ามาทำความเสียหาย
- ค. เอาไว้ให้พ่อค้าคนกลางมาซื้อไป
- ง. เพาะปลูกในปีต่อไป

3. ในฤดูฝนหมู่บ้านบ่อสลีจะมีกล้วยน้ำว้ามากเกินความต้องการของคนในหมู่บ้านที่จะบริโภคหมด นักเรียนคิดว่าควรจะนำกล้วยน้ำว้าไปทำอะไรจึงจะเกิดประโยชน์มากที่สุด

- ก. รวมกลุ่มเพื่อนบ้านนำกล้วยมาแปรรูปเป็นขนมหรือของฝากประจำท้องถิ่นไว้จำหน่าย
- ข. แนะนำชาวบ้านให้รับประทานกล้วยเพราะมีประโยชน์และนำไปขายในเมือง
- ค. ติดต่อพ่อค้าคนกลางนำไปจำหน่าย
- ง. ตัดต้นกล้วยทิ้งไปข้างจะได้ลดการผลิต

4. พ่อของบาโจมีอาชีพทำไร่และปลูกฟักทอง ฟักเขียว แตงโม กระหล่ำปลี ในแปลงเดียวกัน วันหนึ่งบาโจไปพบฟักทองในไร่ลูกหนึ่งมีน้ำหนักประมาณ 100 กิโลกรัม นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรกับฟักทองที่บาโจพบนี้

- ก. คิดว่าคงเป็นไปได้ ที่ฟักทองจะมีขนาดใหญ่เช่นนั้น บาโจคงดาพรำแล้ว
- ข. อาจเป็นฟักทองที่มีการกลายพันธุ์ และมีลักษณะเด่นแสดงออกมา
- ค. เป็นฟักทองที่ได้จากการพัฒนาพันธุ์กรรมพืชขึ้น
- ง. คงเป็นฟักทองประหลาดที่มีลักษณะผิดปกติ

5. ชาวบ้านกองก้อยส่วนใหญ่ปลูกพืชไร่ เช่น ฟักทอง กระเทียม และข้าวโพด ซึ่งพืชผลทางการเกษตรเหล่านี้กระทำตามข้อใดจึงจะเกิดอรรถประโยชน์ทางการเกษตรสูงสุด

- ก. นำพืชผลทางการเกษตรแบ่งเป็นสองส่วนโดยจำหน่ายทันทีและแปรรูปออกจำหน่าย
- ข. นำพืชผลทางการเกษตรมาแปรรูปแล้วนำออกจำหน่ายทั้งหมด
- ค. รับนำพืชผลทางการเกษตรไปจำหน่ายในตัวอำเภอเสมอ
- ง. เก็บพืชผลทางการเกษตรไว้รอการจำหน่ายในปีถัดไป

6. แกละพู เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ต้องการทำขนมขายตามโครงการหารายได้ระหว่างเรียนนักเรียนคิดว่าแกละพู จะคิดทำอะไร

- ก. ทำขนมหลาย ๆ ชนิดที่เพื่อนเพื่อนชอบไปขายทุกวัน
- ข. ทำขนมหลาย ๆ ชนิดสลับกันไปขายทุกวัน
- ค. ทำขนมตามที่ครูแนะนำ
- ง. ทำขนมที่ตนเองถนัด

7. ครอบครัวของแกละดี มีฐานะยากจน มีรายได้ไม่แน่นอน ในฐานะที่เขาเป็นหัวหน้าครอบครัวเขาจึงตัดสินใจไปทำงานรับจ้างทั่วไปที่อำเภอแม่สะเรียง เพื่อส่งเงินมาเลี้ยงครอบครัว นักเรียนคิดอย่างไร

- ก. ครอบครัวของเขาอาจสูญเสียแรงงานที่สำคัญในหมู่บ้านไปอีก 1 คน
- ข. เขาต้องการหารายได้ให้ครอบครัวมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
- ค. แกละดีอาจจะไม่กลับมาอีก เพราะติดโรคเอดส์ตาย
- ง. เขาจะกลับมาที่หมู่บ้าน อีก 3 – 4 เดือน

8. สาคูต้องการเพิ่มผลผลิตต่อไร่ในนาข้าวของตนเองในปีนี้ได้รื้อคางานนักเรียนคิดว่าสาคูควรทำอย่างไร

- ก. ใช้วิธีการกำจัดแมลงโดยวิธีชีวภาพ เช่น เลี้ยงงูในนาข้าวไว้กินหนู
- ข. นำข้าวสารไปจำหน่ายเองที่ตลาดประจำอำเภอแม่สะเรียง
- ค. ปรึกษากับครูวิชาเกษตร โรงเรียนเฉลิมรัชวิทยาคม
- ง. ใช้ปุ๋ยเคมี และยาฆ่าแมลงให้มากขึ้น

9. “สภาพภูมิประเทศของจังหวัดแม่ฮ่องสอนส่วนใหญ่เป็นเทือกเขาสูง สลับซับซ้อน มีพื้นที่ทางการเกษตรเพียงร้อยละ 2 ของพื้นที่ทั้งหมด ทำให้มีข้อจำกัดด้านขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตรต่ำ โอกาสที่จะขยายพื้นที่เป็นไปได้ยาก” นักเรียนจะคิดแก้ปัญหาได้อย่างไร

- ก. ปลุกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดแม่ฮ่องสอนเท่านั้น เช่น ข้าว กระเทียม ข้าวโพด
- ข. ยึดอาชีพการเพาะปลูกควบคู่ไปกับการเลี้ยงสัตว์ เช่น เลี้ยงวัวเนื้อ วนม เลี้ยงเป็ด
- ค. ผลักดันให้องค์การบริหารส่วนตำบลกองก่อขยายเส้นทางคมนาคมออกไปอีก
- ง. ขยายพื้นที่เพาะปลูกออกไปอีก โดยการทำไร่เลื่อนลอย ตัดไม้ทำลายป่า

10. ปลาบึก เป็นปลาน้ำจืดที่มีถิ่นกำเนิดในลุ่มน้ำโขง ปัจจุบันมีผู้สนใจนำมาขยายพันธุ์ตามแหล่งน้ำต่างๆ มากมาย ชาวบ้านกองก่อสนใจต้องการเลี้ยงปลาบึกในฝายกั้นน้ำบ้านท่าฝายบ้าง นักเรียนคิดว่าชาวบ้านในชุมชนนี้ควรทำอย่างไร

- ก. ค้นคว้าหาความรู้จากวารสารเกษตรพัฒนารายเดือน
- ข. ศึกษาวิธีการเลี้ยงจากครูวิชาเกษตรกรรม
- ค. สอบถามการเลี้ยงจากเกษตรกรอำเภอ
- ง. สัมภาษณ์วิธีการเลี้ยงจากผู้ขาย

11. ปัจจุบันชาวไร่ชาวนาในหมู่บ้านกองก่อ หันมานิยมใช้เครื่องไฟฟ้ากันมากขึ้น เช่น ตู้เย็น พัดลม หม้อหุงข้าว เป็นต้น นักเรียนคิดอย่างไรต่อการบริโภคสิ่งของเหล่านี้

- ก. เป็นการกระจายรายได้ไปยังท้องถิ่น ส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น
- ข. การให้เครดิตและอัตราดอกเบี้ย
- ค. เพื่อความสะดวกสบาย
- ง. ความจำเป็นพื้นฐานของวิถีชีวิต

12. “ครอบครัวของสุนทรมีรายได้น้อย ฐานะยากจน ในปีนี้ข้าวก้นถัง ผลผลิตเสียหายเกือบทั้งหมด เปิดเทอมสุนทรต้องซื้อหนังสือเรียนใหม่แต่แม่ยังไม่มีเงิน” ถ้านักเรียนเป็นสุนทรจะอย่างไร

- ก. ทำโครงการหารายได้ระหว่างเรียน
- ข. ขอยืมหนังสือของเพื่อนรุ่นพี่
- ค. ขอบทุนการศึกษาจากโรงเรียน
- ง. ขอยืมเงินจากญาติพี่น้อง

13. ที่บ้านของกะยานี มีชีวิตที่หรูหรา และใช้อุปกรณ์ตกแต่งบ้านราคาแพง นักเรียนคิดว่าเกิดจากปัจจัยในข้อใดเป็นสิ่งสำคัญ

- ก. การเอาแบบอย่างกันในการบริโภคสินค้า
- ข. ค่าขายของที่ผิดกฎหมาย
- ค. รายได้ของครอบครัวดีขึ้น
- ง. รสนิยมของผู้บริโภค

14. มاکะแล จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วทำงานเป็นพนักงานในร้านซ่อมรถจักรยานยนต์แห่งหนึ่งในตลาดประจำตำบลกองก้อย แต่เขาต้องการศึกษาหาความรู้ในงานของเขาเพิ่มเติม ถ้านักเรียนเป็นมākālē จะติดตามข่าวสารข้อมูลในด้านใด และจากแหล่งใด

- ก. ด้านการทำงาน – โทรทัศน์ วีดิทัศน์
- ข. ด้านการทำงาน – วารสารสิ่งพิมพ์
- ค. ด้านการช่าง – โทรทัศน์ วีดิทัศน์
- ง. ด้านการช่าง – วารสารสิ่งพิมพ์

15. เมื่อชวานาเก็บเกี่ยวพืชผลทางการเกษตรได้แล้ว นำไปจำหน่ายในอำเภอ แต่ในชุมชนบ้านกองก้อย ไม่มีสถาบันทางการเงินหรือธนาคารเลย นักเรียนคิดว่า พวกเขาจะมีการออมในลักษณะใด

- ก. นำไปซื้อวัวเนื้อ วัวนม เมล็ดพันธุ์พืชทางการเกษตรไว้รอการจำหน่าย
- ข. ซื้อสินค้าประเภททุน เช่น รถบรรทุกไว้ใช้งาน
- ค. นำไปฝากกับธนาคารต่างๆ ในอำเภอแม่สะเรียง
- ง. เก็บรักษาไว้เองในบ้าน

16. ถ้ามีเพื่อนมาบอกว่า ขณะนี้มีพ่อค้านำเนื้อสุกรมาจำหน่าย ที่ปากทางเข้าหมู่บ้านในราคา 4 กิโลกรัม 100 บาท คำถามที่นักเรียนต้องการถามเพื่อนคือข้อใด

- ก. เนื้อหมูอะไร ผ่านการตรวจโรคมาหรือไม่
- ข. ทำไมเนื้อหมูราคาถูกอย่างนี้
- ค. หมูบ้านหรือหมูป่า
- ง. มาจากที่ใด

17. นักเรียนเป็นผู้หนึ่งที่สามารถจะช่วยครอบครัวได้ ด้วยการประหยัดอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียน โดย การคิดช่วยในข้อใด

- ก. สมุดที่เหลือใช้จากวิชาต่างๆ ควรตัดหน้าที่เหลือออกมาเข้าเล่มใหม่ใช้ในวิชาอื่นได้อีก
- ข. ใช้เสื้อผ้า รองเท้า ควรระวังรักษาอย่าให้ขาด เพื่อจะได้เก็บไว้ให้น้องๆ ได้ใช้ต่อ
- ค. ใช้หนังสือเรียนควรระวังรักษาอย่าให้ขาด เพื่อให้พี่น้องๆ ได้ใช้เรียนในปีถัดไป
- ง. การใช้ดินสอ ปากกา ควรใช้ให้หมด

18. ที่บ้านของโตโต้ แม่ พี่สาว และโตโต้ จะช่วยกันซักผ้าทุกวันหยุด โดยแม่จะเป็นผู้ขยี้ผ้า พี่สาวจะทำหน้าที่ซักล้างผ้า โตโต้ทำหน้าที่ตากผ้า เมื่อแม่ขยี้ผ้าเสร็จแล้ว พี่สาวยังไม่มาซักล้างผ้า ทำให้โตโต้ตากผ้าไม่ได้ ประกอบกับโตโต้จะรีบไปทำการบ้าน ถ้านักเรียนเป็นโตโต้ นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ล้างผ้าแทนพี่สาว และให้พี่สาวตากผ้าแทน
- ข. ไปเรียกพี่สาวมา และช่วยพี่สาวซักล้างผ้า
- ค. ไปเรียกพี่สาวมาซักล้างผ้า
- ง. ล้างผ้าแทนพี่สาว

19. วันหนึ่งหลังเลิกงานครูประหยัด เก็บผักตำลึงริมรั้วไว้ประกอบอาหารมื้อเย็น นายมีชาวบ้านในหมู่บ้านเดินมาพบ จึงพูดว่า “รวบแล้วทำจน” ถ้านักเรียนเป็นครูประหยัดจะทำตามข้อใด

- ก. ไปซื้อผักตำลึงที่ร้านค้ามาบริโภคแทน
- ข. หยุดเก็บผักตำลึง และไม่เก็บอีก
- ค. ไม่สนใจคำพูดของนายมี
- ง. ให้เพื่อนเก็บให้แทน

20. ที่บ้านของยาตุมมีขวดเปล่า ขวดอลูมิเนียม ขวดพลาสติก หลายใบที่ไม่ใช้แล้ว ถ้านักเรียนเป็นยาตุม นักเรียนจะทำตามข้อใด

- ก. เอาไปทิ้งในถังแยกขยะ
- ข. นำมาใส่น้ำดื่มต่อไป
- ค. ตกแต่งทำแจกัน
- ง. นำไปขาย

เฉลยแบบวัดการคิด

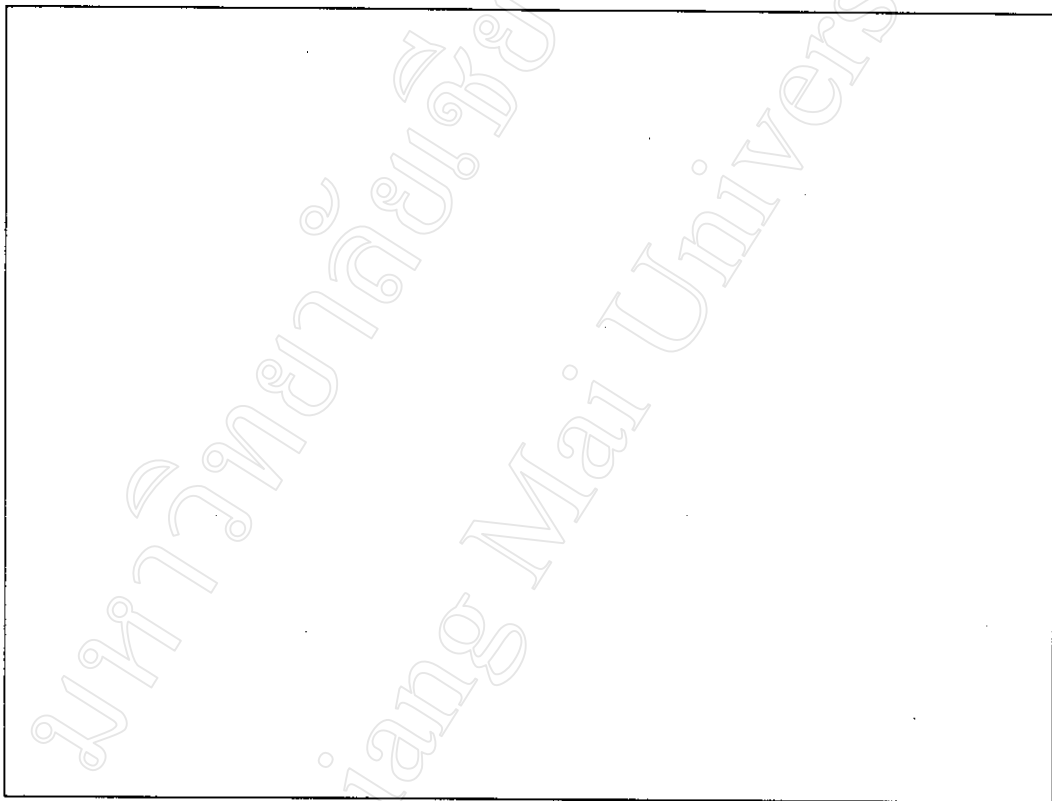
ข้อที่	ระดับค่าหัวเลือก	ก	ข	ค	ง
1		4	1	3	2
2		4	2	1	3
3		4	3	2	1
4		1	3	4	1
5		4	3	2	1
6		4	3	2	1
7		4	3	1	2
8		4	3	2	1
9		2	4	3	1
10		3	2	4	1
11		4	1	2	3
12		3	2	4	1
13		4	1	2	3
14		3	1	4	2
15		3	2	4	1
16		4	3	1	2
17		2	3	4	1
18		2	3	1	4
19		2	1	4	3
20		2	1	3	4

%%%%%%%%%

ภาคผนวก ข.

แบบวัดจากภาพและคำบรรยายเชิงเหตุผลได้ภาพ

(ขั้นตอนที่ 5 ของกระบวนการ เอ-ไอ-ซี การไปสู่สภาพแห่งความหวัง)

ภาพสมมติ

จากภาพที่วาดนี้ ให้นักเรียนเขียนบรรยายและแสดงเหตุผลได้ภาพตามความคิดของนักเรียน

.....

.....

.....

.....

.....

%%%%%%%%%

ภาคผนวก ช.

แบบแสดงการคิดเกี่ยวกับการแก้ปัญหาเศรษฐกิจครอบครัว
(ขั้นตอนที่ 6 ของกระบวนการ เอไอซี การควบคุมไปสู่การกระทำ)

คำสั่ง ให้นักเรียนเขียนแสดงการคิดเกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาเศรษฐกิจครอบครัว ดังนี้
เรื่องปัญหาการผลิตของครอบครัว

1. งดใช้ยาฆ่าแมลงและสารเคมีในพืชผักทุกชนิด
2. ร่วมมือกันพัฒนาถนนหนทางเข้าหมู่บ้านให้เจริญ
3. เลี้ยงสัตว์แบบขังไว้และมีการควบคุมโรค
4. จัดระบบชลประทานในหมู่บ้าน
5. เพาะปลูกพืชที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของจังหวัด
6. จัดตั้งสหกรณ์หรือตลาดกลางในหมู่บ้าน
7. ช่วยกันทำงานในครอบครัว
8. ช่วยกันหารายได้ระหว่างเรียน เช่น ถ้างาน ซักผ้า รีดผ้า
9. ไม่ควรทิ้งขยะ
10. ไม่ทำไร่เลื่อนลอย

เรื่องปัญหาการบริโภคของครอบครัว

1. งดซื้อสินค้าอุปโภค บริโภคที่มีราคาแพง
2. บริโภคอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย
3. งดดื่มสุราและสิ่งเสพติดทุกชนิด
4. บริโภคอาหารให้เพียงพอต่อความต้องการของร่างกาย
5. เปรียบเทียบราคาสินค้าก่อนตัดสินใจเลือกซื้อ
6. ควรคำนึงถึงคุณภาพของสินค้าก่อนตัดสินใจซื้อ
7. ควรจัดตั้งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคภายในหมู่บ้าน
8. ควรเลือกซื้อสินค้าที่มีความจำเป็น
9. ต้องล้างมือก่อนบริโภคอาหารทุกครั้ง
10. หลีกเลี่ยงการรับประทานอาหารตามร้านค้า กัดดาการ เพราะใช้สารปรุงแต่งรสมากเกินไป

เรื่องปัญหาการพัฒนาเศรษฐกิจของครอบครัว

1. ประหยัดการใช้น้ำและไฟฟ้าภายในครอบครัว
2. เลือกซื้อสินค้าลดราคาแต่มีคุณภาพพอใช้ได้
3. งดการเที่ยวเตร่ในสถานที่ที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก
4. สะสมเงินไว้ในกระบอกออมสินหรือในธนาคาร
5. ใช้พื้นที่ว่างในครอบครัวปลูกพืชผักสวนครัว
6. จัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายประจำเดือน
7. ระมัดระวังรักษาอุปกรณ์ สิ่งของเครื่องใช้ให้ใช้งานได้เสมอ
8. ซ่อมแซมอุปกรณ์การเรียนเพื่อให้ใช้ได้นาน ๆ
9. ส่งเสริมการลงทุนภายในหมู่บ้าน
10. หางานพิเศษทำนอกเวลาตามความถนัดของตนเอง

%%%%%%%%%

ประวัติผู้เขียน

- ชื่อ – สกุล ว่าที่ร้อยโทอนุพงษ์ ศรีวงศ์คำ
- วัน เดือน ปีเกิด 11 กุมภาพันธ์ 2513
- ที่อยู่ปัจจุบัน 276 หมู่ 1 บ้านพักครูโรงเรียนเฉลิมรัชวิทยาคม ตำบลกองก้อย
อำเภอสามเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- ประวัติการศึกษา พ.ศ. 2536 ศิลปศาสตรบัณฑิต (สาขาวิชาเอกสังคมศึกษา)
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- ประวัติการทำงาน พ.ศ. 2537 - 2541 อาจารย์ 1 ระดับ 3 โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย 2
ห้วยคล้า ตำบลหมากเจียบ อำเภอเมืองศรีสะเกษ
จังหวัดศรีสะเกษ
- พ.ศ. 2542 - ปัจจุบัน อาจารย์ 1 ระดับ 4 โรงเรียนเฉลิมรัชวิทยาคม
ตำบลกองก้อย อำเภอสามเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน